

Nábrádi Napközi Otthonos Óvoda

**HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA**

2019

***„Szent kincs a gyermek teste-lelke,
szeretni kell azt melegen,
és fölnevelni féltő gonddal,
hogy tiszta, jó erős legyen.”***

/Szemplér Ferenc/

Bevezető	4
1. HELYZETELEMZÉS	5
1.1 Az óvoda jellemző adatai	5
1.2 Óvodánk bemutatása	6
2. Gyermekkép, Óvodakép	7
2.1 Gyermekkép	7
2.2 Óvodakép	8
3. Az óvodai nevelés céljai és alapvető keretei	9
3.1. Az óvodai nevelés céljai	9
3.2 Az óvoda nevelésének alapvető keretei	10
3.2.1 Az egészséges életmód alakítása	11
3.2.2 Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	14
3.2.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	17
3.3 Az óvodai nevelés speciális feladatai	20
3.3.1 Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése	20
3.3.1.1 A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése	20
3.3.1.2 A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek óvodai nevelése	21
3.3.1.3 Kiemelten tehetséges gyermekek óvodai nevelése	22
3.3.1.4 Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése	23
3.3.2 Roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés	24
4. Az óvodai élet megszervezésének elvei	25
4.1. Az óvoda személyi feltételei	25
4.2. Az óvoda tárgyi feltételei	27
4.3. Az óvodai élet megszervezése	28
5. Az óvodai élet tevékenységformái	31
5.1 Játék	31
5.2 Verselés, mesélés	39
5.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	41
5.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	44
5.5 Mozgás	46
5.6 A külső világ tevékeny megismerése	49
5.7 Munka jellegű tevékenységek	54
5.8 A tevékenységben megvalósuló tanulás	55
6. Óvodai hagyományok ápolása	59
7. Az óvoda kapcsolatai	60
8. Gyermekvédelem az óvodában	63
9. Dokumentáció	64
9.1 Az óvodai csoportnapló	64
9.2 Az óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése	64
9.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	66
10. Érvényességi rendelkezések	69
11. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	70

Bevezető

E helyi pedagógiai programot a 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) értelmében és a Kormány 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelete „Az óvodai nevelés országos alapprogramja ” alapján készítette a Nábrádi Napközi Otthonos Óvoda nevelőtestülete.

TÖRVÉNYI HÁTTÉR

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 229/2012. (VIII. 28) Korm. rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet a SNI gyermekek óvodai és iskolai nevelésének irányelvéről
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 138/1992. (X. 8.) Kormányrendelet a közalkalmazottakról szóló tv. végrehajtásáról a közoktatási intézményekben
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 1/1998. (VII. 24.) OM rendelet a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről
- Alapító Okirat 12/2012 (V.29.) számú Képviselő-testületi határozat
- Helyi rendeletek, képviselő-testületi határozatok

1. HELYZETELEMZÉS

1.1 Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda hivatalos megnevezése: Nábrádi Napközi Otthonos Óvoda és Konyha

OM azonosító: 201830

Székhelye: 4911 Nábrád, Árpád u. 72.

Telefon: 30/284-54-46

Alapítószerző: Nábrád Községi Önkormányzat

4911 Nábrád, Kossuth tér 1.

Fenntartószervezet: Nábrád-Kérsemjén Önkormányzati Intézményfenntartó Társulás

Az intézmény által ellátott közfeladat: közoktatás, óvodai nevelés

Alaptevékenysége:

Szakágazat szerint: 851020 Óvodai nevelés, ellátás

Szakfeladat szerint:

851011 Óvodai nevelés, ellátás

851012 Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelése, ellátása

Működési kör:

Nábrád, Kérsemjén Községek Közigazgatási területe

Irányítószerve:

Nábrád Községi Önkormányzat Képviselőtestülete (Nábrád, Kossuth tér 1.)

Az intézmény gazdálkodási besorolása:

Önállóan működő költségvetési szerv

A foglalkoztatottakra vonatkozó jogviszonyok:

Az intézmény kinevezett alkalmazottai a KJT hatálya alá tartozó közalkalmazottak.

Az intézmény típusa: Óvoda

A felvehető létszám: 50

Csoportok száma: 2 csoport

Az intézmény ellátását szolgáló vagyon:

Nábrád Árpád u. 72. Óvoda épülete, a hozzátartozó 1.742 m² nagyságú telekkel (Nábrád 25. hrsz.)

Vagyon feletti rendelkezés: Nábrád Község Önkormányzatának, Képviselőtestületének 12/2004.(XII.30.) Kt. vagyonrendeletében foglaltak szerint.

1.2 Óvodánk bemutatása

Óvodánk Szabolcs-Szatmár-Bereg megye északkeleti részén, Fehérgyarmathoz 5 km-re helyezkedik el, a Szamos folyó mentén Nábrád község szívében. Óvodánkkal szemközt fekszik településünk Általános Iskolája, ami négy község gyermekeit fogadja.

Az elmúlt néhány évben jelentősen fejlődött községünk infrastruktúrája: kiépült a vezetékes gáz, telefonhálózat és a csatornahálózat.

A munkanélküliség itt is nagy probléma, mint az északkeleti régiókban sok helyen.

Intézményünk két csoporttal működik. Óvodánkban Kérsemjén községből is járnak gyerekek, az utaztatást, a Nábrád Község Önkormányzatának kisbuszával oldják meg.

Kulturáltságukban, anyagi lehetőségeikben etnikai hovatartozás tekintetében sokszínűség jellemzi az óvodánkba érkező gyermekek családi hátterét, a társközségből – Kérsemjén – érkező gyerekek 80-90 %-a roma származású.

Feladatunk tehát, hogy harmonikus gyermekközösséget kovácsoljunk, amelyben a gyermekek feloldódnak, érzelmileg biztonságban érzik magukat.

Nevelési filozófiánk:

A játékra építve alakítottuk ki azt a sajátos struktúrájú rendszert, amely biztosítja az élményekben gazdag, tevékeny óvodai életet ugyanakkor magában hordozza a következő életraszakra való felkészülés, felkészítés sokszínű lehetőségét.

Azokat a tanulási helyzeteket is, amelyekkel előkészítjük, ill. megteremtjük az iskolai tanulási – tanítási folyamatban való átlépés feltételrendszerét.

A kisgyermek körül öleli egy biztonságos, harmonikus légkörű óvoda, ahol elsősorban játszik, és játékán keresztül jut el a környező világ megismeréséhez, miközben énekel, számol, mesét mond, verset hallgat, tornázik, rajzol, barkácsol, kirándul, tehát tanul.

Önmagát bizonyos fokig ellátja, segít a felnőtteknek, így munkát is végez.

Mi óvónők pedagógiai, pszichológiai tudatossággal biztosítjuk a gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítését, az egészséges életmódot, érzelmi, értelmi nevelést, szocializációt.

2. Gyermekkép, Óvodakép

2.1 Gyermekkép

- Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- Az Alapprogram a gyermekkép megrajzolásában az eltérő pedagógiai és pszichológiai irányzatok közös vonásait veszi alapul. Ezek szerint: a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényező együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A gyermekképben megfogalmazható, hogy az óvodáskor szenzitív időszak a különbözőségek elfogadásában, az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkésszé válik.

A gyermekkép megfogalmazása lehetőséget teremt arra, hogy ebből a nézőpontból is alátámasszuk, hogy a játék a fejlődés és a fejlesztés legjobb eszköze óvodáskorban.

Az óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben empátikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs.

A nemi szerepek határainak tágítása a nembeli különbözőségekből fakadó sajátos értékek megőrzése mellett (pl. fiúk: előzékenység a nőkkal szemben, nehéz fizikai munka átvétele, ugyanakkor a hagyományosan női szerepnek tartott gondoskodás, vagy a divat iránti fogékonyság természetessége).

Példák a megfogalmazás lehetőségeire:

Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosításának feladatai:

A nemi identitás kialakulásának támogatása mellett, a tradicionális nemi szerepek határainak tágítása, a sztereotípiák merevségeinek oldása (a fiú is sírhat, a lány is lehet határozott).

Az óvodapedagógus feladatai a játék tevékenységben:

Nemi identitás fejlődésének elősegítése (a fiúk óvó-védő késztetéseiből, a csoporton belüli társas pozíciók elfoglalásából adódó harcias szellemű játékaiknak elfogadása ésszerű határokkal, a lányok anyáskodó, gondoskodó, aktívan kommunikáló hajlamainak támogatása).

A tradicionális nemi szerepektől való eltérés, az egyéni különbségek, motivációk tisztelete (babázó kisfiú, autózó kislány természetessége).

2.2 Óvodakép

1. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

2. Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. A figyelem középpontjában a gyermekek kulcskompetenciáinak fejlesztése áll.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvodai közösség segít megtanítani a gyermeket társai elfogadására, tolerálni – elfogadni a másságot, segíteni a fejlődésben lemaradt társaikat. Türelemre és kitartásra nevelés az óvodai élet során.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezet-tudatos magatartásának kialakulását.

3. Az óvodai nevelésben alapelv:

a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi

b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását

c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

4. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról. A gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő

tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játékra. E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség-tartalmak közvetítéséről, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

5. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

6. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

7. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét, társadalmi integrálását.

Óvodaképünk a szeretetteljes légkört, a gyermekek óvását, az okos szeretetet, az együttérzést és segítőkészséget, a toleráns magatartást, a gyermekek érdekeinek mindenekfelett érvényre juttatását, támogatást várja el az óvoda dolgozóitól.

3. Az óvodai nevelés céljai és alapvető keretei

3.1. Az óvodai nevelés céljai

Az óvodai nevelés célja: a (2,5)-3-7 éves óvodás gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának, a hátrányok csökkenésének elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is.)

- Célunknak tekintjük a boldog, derűs gyermekkor biztosítását.
- A helyi pedagógiai programunk alapcélkitűzéseit megerősítve arra törekszünk, hogy **boldog, egészséges lelkű, kiegyensúlyozott, a világ dolgai iránt nyitott, eleven eszű, elevenen mozgó, önállóan kezdeményező kisgyermeket neveljünk.**

- **Nevelési célunk**, hogy óvodáskor végére, iskolára alkalmas gyermekeket bízunk a szülőkre. A gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyisége teljes kibontakozásának támogatásával az iskolai beilleszkedést közvetetten elősegítjük.

Célunk megvalósítása érdekében pályáztunk a "Boldog Óvoda" címre. Havonta egy-egy alkalommal tartunk boldogság órát. Boldogságórák hozzájárulnak a gyermekek pozitív lelki fejlődéséhez és belső jóllétéhez. A program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az óvodás korosztály számára.

„Arra törekszünk, hogy a boldogságórák derűs és élménygazdag feladatai, játékaik, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőtté válás vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.” / Prof. Dr. Bagdy Emőke, a Boldogságóra program fővédnöke/

3.2 Az óvoda nevelésének alapvető keretei

A nevelési cél elérése érdekében gondoskodunk minden gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítéséről:

- az egészséges életmód alakításáról,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelésről,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés nevelés megvalósításáról.

Kiemelt feladat óvodai nevelésünkben - a gyermek anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, a kommunikációs, a kognitív, és a cselekvés képesség szerinti fejlesztés elősegítése.

Óvodai nevelésünk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, - a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; - a gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységéről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékokra, e tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltségterületek közvetítéséről; - a kisgyermek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A feladatok megvalósítása biztosítja, hogy óvodáskor végére minden testileg, szellemileg ép gyermek alkalmassá váljon az iskolai életre.

3.2.1 Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása az óvodai nevelés funkciói közül a legfontosabbat érvényesíti: az egészség, a testi fejlődés, a fizikai állapot védelmét és fejlesztését.

Célunk: a gyermek személyes belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozása, környezettudatos magatartás megalapozásával az egészség fejlesztése, védelme.

Feladataink:

- A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A kisgyermekek gondozása testi szükségleteinek mozgásigényének kielégítése.
- A gyermekek egészségének megőrzése, jó közérzetéhez, egészséges életmódjához szükséges feltételek megteremtése.
- A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges biztonságos környezetbiztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó prevenciós és korrekciós testi, lelki, nevelési feladatok ellátása.

A gyermekek folyamatos gondozásának és egészséges életmódjának biztosítása helyi gyakorlatunkban.

A szokásrendszer alapozása:

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a gyermekek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzé-

séhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához, és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit. A gondozás a gyermekek fejlődése során egyre több nevelési elemet tartalmaz. A környezeti tényezők segíthetik, vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. Ezért nagyon fontos, hogy az óvoda feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatásai segítsék elő, hogy a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően legyen képes a környezethez való legoptimálisabb alkalmazkodásra.

A fejlesztés tartalma:

A helyes életritmus életkoronként is eltéréseket mutat. A gyermek testi és szellemi fejlődésének alapvető feltétele a megfelelő gondozás. A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek (pihenés, étkezés stb.) visszahatnak az életfolyamatokra.

Ezért az óvodapedagógus a gyermekek óvodában töltött idejét tudatosan, élettani szükségleteik figyelembe vételével terveze.

A táplálkozás a növekedés és fejlődés elengedhetetlen feltétele. Az óvónő tájékoztassa a szülőket az étrendről és javasoljon kiegészítő ételeket az otthoni reggeli és vacsora számára. Az óvodában tízórai, ebéd, uzsonna áll a gyermekek rendelkezésére.

Mivel a gyermeknek nemcsak a fejlődését, de a közérzetét is befolyásoló tevékenységről van szó, ismerje az óvónő az egyes gyermekek étkezési szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységeit (pl.: liszt érzékeny, fehérje allergia, májkrém allergia stb.)

Nagy tapintattal segítse, szoktassa őket a kívánt táplálkozási követelményekhez.

Működjön együtt a családdal, s esetenként fogadja el a szülők adományait, pl.: zöldség, gyümölcs, ivólé stb.

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük-ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja. Az óvónő érezze át ennek jelentőségét, és maga is működjön közre az ápolási szokások alakulásában. Törekedjék a gyermekkel bensőséges kapcsolat kialakítására, alkalmazkodjon a gyermek egyéni igényeihez, otthonról hozott szokásaihoz. A rendszeres testápolás a nevelési foglalkozások utáni mosdásra is terjedjen ki.

Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de fejlesztheti a gyermek ízlését, önállóságát is. A gyermekek óvodai öltözéke legyen kényelmes, réteges, pamut zokni, fűzős cipő. Óvodánkban a csere-cipő használata kötelező. Minden gyermek számára javasolt egy garnitúra tartalék fehérnemű, és egy váltás szabadidőruha illetve pizsama, tornaruha, amelyet a szülők biztosítanak gyermekeik számára, tetszésüknek megfelelően.

A pihenés és alvás az óvodásgyermek napirendjében nagyon fontos szerepet kap. Az óvodapedagógus mesével, énekkel altasson, s figyeljen fel a zaklatott, nyugtalan gyermekekre. A gyermekek alvási szokásait az óvodapedagógus tartsa tiszteletben: pl.: apróbb tárgyak, kendő stb.

Kényelmes ágyakon feküdjenek. Ahol a gyermekek pihennek, ott csend és nyugalom legyen. Az edzés fontos az egészség megőrzéséhez. Elsősorban az óvoda udvara, kertje, az iskola tornaterme kínál e tekintetben jó lehetőséget: légfürdőzés, a tornaruhában végzett testnevelés, alvás, játék, séta.

A gyermekek edzése:

Az edzést illetve az edzettséget két egymással jól összehangolt módon valósíthatjuk meg az óvodában. Egyrészt a mindennapi élet keretein belül, másrészt a különböző fürdözések biztosításával. A környezetből igen sokfajta inger éri a gyermekeket: a fény, a víz, a levegő, a hó, a zaj, a mozgás, és még sok egyéb fizikai, illetve pszichikai jelenség. A szervezet szempontjából legfontosabb: a mozgás, a levegő, a napfény és a víz, edző hatása. A mindennapi edzés keretein belül folyó edzés a gyermekeknek a különböző ingerekhez való fokozatos hozzászoktatását jelenti. Legfontosabb edzési lehetőség az óvodában: a játék, a munka, a séta – kirándulás, valamint a szabadban szervezett foglalkozások. Sétákat, kirándulásokat szervezünk a Szamos folyó töltésén, amely télen, nyáron lehetőséget biztosít a változatos mozgásformákhoz.(pl.: szaladgálás, gurulás, szánkózás)

Minden időszakban biztosítuk a gyermek szabad levegőn tartózkodását az évszaknak illetve időjárásnak megfelelő mértékben és módon.

A szabadlevegőn való tartózkodást kapcsoljuk össze valamilyen mozgással: pl.: játékkal, kerti munkával, kirándulással, foglalkozással stb.

A szabadlevegőn tartózkodás bizonyos mértékig biztosítja a szükséges napfényt is a gyermekek szervezete számára. Vigyázni kell arra, hogy a gyermekek fokozatosan szokjanak hozzá a napsugárzáshoz. Nyáron, amikor a napsugárzás erős, többet legyenek árnyékos helyen.

A levegő és a napfény mellett nyáron jó edzési lehetőség a víz is. A vízzel való edzésre jelenleg nincs lehetőség óvodánkban.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Önállóan mosakodnak, törülköznek, figyelmeztetés nélkül kezet mosnak, amikor csak szükséges. Körömkefével tisztítják a körmüket.

- Ruhájuk ujját fel- és letűrik, begombolják, kikapcsolják. Fogat mosnak, a fogápolószereket tisztán rendben tartják. Vigyáznak a mosdó, a WC rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszik. Hajukat rendben tartják. Zsebkendőjüket helyesen használják. Étkezés közben kulturáltan viselkednek. Igénylik az asztal esztétikus rendjét. Helyesen használják az evőeszközöket: kanál, villa, kés.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek. Holmijukat, ágyneműjüket hajtogatva helyre teszik, ruhaneműjükkel gondosan bánnak, cipőfűzőjüket megkötik. Ha fáznak, vagy melegük van, segítenek magukon. Csizmájukat, cipőjüket szükség esetén letisztítják.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára.
- Mozgásuk harmonikus, összerendezett.
- Környezetvédelmi tevékenységekbe bekapcsolódnak, szokásaik megfelelően alakulnak.

3.2.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés terén célunk: a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, differenciált fejlesztése közösségen belül a csoport normái alapján. Ezért olyan óvodai élet szervezése kívánatos, amely segíti a gyermekek erkölcsi, érzelmi tulajdonságainak /mint pl. az együttérzés, segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmeség/, akaratának /önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat/ fejlődését, egyéni bánásmóddal való fejlesztését.

Feladataink:

- Óvodás gyermekeinket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettel léghő vegye körül.
- Már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik a gyermekeket.
- Az óvodapedagógus – gyermek, gyermek – dajka, gyermek – gyermek kapcsolatokat pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- Segítsük elő a gyermekek erkölcsi és szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, engedjünk teret önkifejező, és önérvényesítő törekvéseiknek.

- Teremtünk lehetőséget arra, hogy a gyermekek kielégíthessék természetes társas szükségleteiket.
- A társas kapcsolataik során kialakult konfliktushelyzetben, ösztönözzük a gyermeket a konfliktus kompromisszumos megoldására.
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő, közös tevékenység gyakorlása. Olyan óvodai életet szervezzünk, amely segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, mint pl.: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, és akaratának, ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának fejlődését, szokás – és normarendszer megalapozását.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Óvodánkban az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés terén végzett nevelő - fejlesztő munkánk:

Óvodánkban már a beszoktatás megkönnyítése végett szokássá vált a családi beszoktatás. Két hétig biztosítjuk, hogy a családból egy felnőtt gyermekével együtt ismerkedjen az óvodával. A gyermeket elfogadó légkört teremtünk.

Sajátos igényeihez mérten tág cselekvési szabadságot biztosítunk, a gyermek szükségleteit helyezük előtérbe, segítjük ahol gyengébb, ösztönözzük, ahol erre képesnek látszik. Ezáltal az egész személyisége formálódik.

A biztonságot nyújtó érzelmi atmoszféra biztosítása mellett igen fontosnak tartjuk a játékos beállítódást, mivel a gyermek a játékban ismeri meg a realitást, és tanul meg kommunikálni a realitással.

A tehetséggondozás óvodánkban nagy figyelmet kíván. Más, intenzívebb foglalkozást, külön egyéni fejlesztő feladatok alapján történik.

Nevelőmunkánk során találkozhatunk olyan gyermekkel, aki produktívabb, mint kortársai. Az észrevétel után, az azonosítás során egyedi erősségeinek (gyengéinek) számbavétele a feladatunk. Fejlesztésünk nagy feladat, mert nem mindegy, hogy a tehetség kisarjadását (felismerését) óvodai nevelésünk megfelelően fejleszti, megalapozza-e az önmegvalósítást.

A szociálisan éretlen gyermekek esetében, az érzelmi úton történő tanulás pótlására kompenzáló lehetőséget nyújtunk. Hangsúlyt kap a mozgásos – utánzásos játék, élmény eljátszása, mimika, gesztus, érzelem kifejezésével.

Az ingerszegény környezetből óvodába kerülő gyermeknél a viselkedéskultúra, a környezetesztétika, öltözködés, étkezési kultúra terén mutatkozó hátrányokat igyekszünk pótolni, vagyis hatékonyabbá tenni az általános viselkedési, magatartási kultúra fejlesztését. Ajánlatos egyéni fejlesztési terv készítése a lemaradt részképességek fejlesztésére.

Óvodánkban jelenleg is több cigány gyermek jár. Többségük nagycsaládos, a szülők iskolázatlanok, a gyermekek között akad ápolatlan, elhanyagolt.

A cigány gyermekek óvodai beilleszkedését a családokkal együttműködve oldhatjuk csak meg. Az óvodapedagógus a családokkal megismerkedve alkosson véleményt az adott gyermek családjáról, nem pedig általánosítás előítéletesség, és mások felszínes benyomásai alapján. Fedezze fel, építsen a családi nevelés apró értékeire, törekedjen a gyermekén keresztül a családok szemléletének formálására. Győzze meg a szülőket, hogy már a 3. életév betöltésétől, a legfogékonyabb korszakban (első 4 év) óvodába kerüljenek a primer prevenciók lehetőségei, a családban fellelhető hiányok korai pótlása, és az iskolai alkalmasság megalapozása miatt.

Az óvodapedagógusok feladatai:

Az óvodai szokások megismertetése a cigány gyermekekkel. Alapul kell venni „a cigány gyermekek családi nevelésében kevesebb verbalizmus és több az utánzásra épülő tanulás, ezért óvakodjunk a moralizálástól, a napirendi feladatok betartásakor, a szokások bevezetésekor. A gyermekek családi körben kialakult másfajta szokásai mögött lássuk meg annak valódi értékét, és ne kezeljük globálisan!”

Az óvodai tevékenységi formák irányításának alapját szolgálja a sajátos kultúra, hagyomány figyelembe vétele: pl: játék motívumok, a színek gazdagsága, a zenei érzékük kifinomultsága stb.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, ill. kiemelt képességű gyermekek nevelésére fordítsunk különös gondot. Sajátos törődést, speciális ismereteket igényel, ezért szükség esetén vegyük igénybe a megfelelő szakember közreműködését pl.: logopédus, pszichológus, gyógypedagógus, konduktor stb.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Az érzelmileg egészségesen fejlődő gyermek, óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában életkorának megfelelő tempóban és hangsúlylyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatrészeket, mondatfajtaikat.

A szociálisan is egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet, és a tanító elfogadására. Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival. A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja a szükségletei kielégítését, feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

3.2.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk: A gyermeki érdeklődésre, kíváncsiságra építve, figyelembe véve az életkori sajátosságokat az óvoda biztosítson a gyermekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés feladatai:

1. A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendezése, bővítése;

2. Az értelmi képességek: érzékelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, és kreativitás fejlesztése.
3. Az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikációkülönböző formáinak alakítása.

Az óvodapedagógusok feladata: a helyes mintaadás, a beszédkedv fenntartása, a gyermekek meghallgatása, a gyermeki kérdések érvényesülése a válaszok igénylése.

Az óvodai nevelés során és minden egyes tevékenységformában keressük meg azokat a fejlesztési lehetőségeket, amelyek a gyermekek kommunikációját, beszédkedvük fenntartását fokozzák és fejlesztik.

Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismeretire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai:

Egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása. A tanulási, megismerési folyamatot a nevelés szerves részeként kell kezelni.

Céljaink elérése érdekében, tudatosan megtervezzük az ehhez szükséges megfelelő eszközöket, módszereket.

Az anyanyelv a kommunikáció és cselekvésünk irányító eszköze. A kisgyermek személyisége az anyanyelv által fejlődik a legjobban.

A jól beszélő gyermekek biztonságosabban mozognak, jobban tudnak tájékozódni környezetükben. A helyes és szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét. Élményszerzés eszközeül is szolgál a nyelv, mely által megéri a hallott mesét, verset, éneket a gyermek.

Az anyanyelv elsajátításának első, s egyben legfontosabb színtere a család. A gyermekek anyanyelvi fejlődését, kommunikációs kultúrájának alapjait a családi légkör befolyásolja.

Sokirányú feladat óvodánkban az anyanyelv fejlesztése, amely a nap minden percében folyamatosan végzendő feladat, nem korlátozódhat csak a foglalkozások idejére.

A gyermekek különböző fejlettségi szinttel kerülnek be az óvodába. Vannak akik sokat és jól beszélnek, viszont olyanok is, akik gátlásosak, nehezen szólalnak meg, vagy szókincsük életkoruktól eltér - nagyon szegényes, vagy beszédhibás.

A hátrányos helyzetű, ingerszegény környezetből jött gyermekek esetében pótolnunk kell a korábbi nyelvi hiányosságokat: szeretetteljes bánásmóddal, élményszerző alkalmakkal, beszédhelyzetek teremtésével, anyanyelvi játékok szervezésével.

A gyermekek nagyfokú utánzó hajlama miatt elsődleges követelmény, az óvónő és a felnőttek példamutatóan helyes szép beszéde. A sokat és jól beszélő gyermek értelmi fejlődése általában felgyorsul. Ezért az óvodában olyan légkört kell teremteni, hogy a gyermekek sokat és szabadon beszélgethessenek egymással, óvónőiknek kérdéseket tehessenek fel, közölhessék élményeiket.

Az anyanyelvi nevelésben minden foglalkozás alapot ad. Az ének-zene foglalkozások a hangok tiszta kiejtését, a hangok megkülönböztetését segíti elő. Az ábrázolás és a testnevelés a szókincsgyarapítást szolgálja. A matematikai foglalkozásokon a miért?-ekre próbálnak válaszolni. A folyamatos beszédre nevelést a legjobban a mese – vers foglalkozás, a környezetismeret nyújtja. A gyermekek mese és versmondása az egyik leghatékonyabb módszere a szép, összefüggő beszéd gyakorlásának.

Nagyon fontos az otthoni, családban történő beszélgetések, szép tiszta hangzók ejtése és helyes beszédminta is. Megkönnyíti majd a gyermekeknek az írás, olvasás megtanulását ha megszokják a hangok tiszta kiejtését, a beszéd helyes hangsúlyozását.

A szókincs gyarapításánál arra kell gondot fordítani, hogy a gyermekek értsék a szó jelentését, tapadjon kép a megismert szóhoz.

Különös gondot kell fordítani a beszédhibás gyermekekre. Az óvónő szükség esetén vegye igénybe szakemberek segítségét is pl.: orvos, pszichológus, logopédus, hogy a gyermek még az iskolába lépés előtt kellő kezelésben részesüljön. A beszédhibák legnagyobb része időben

korrigálható. Erősen hátráltatható tényezőtől, sőt lelki sérüléstől menthetjük meg így a gyermekeket.

Feladatunk minden gyermek beszédképességének olyan mértékű fejlesztése, hogy feleljenek meg az iskolaérettség követelményeinek:

- A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
- Az értelmi fejlődésben az óvodás gyermeknek el kell érnie az észleléses finommozgásos funkció maximális szintű működését, amelyhez a nyelvi-szimbolikus megismerési szint szervesen kapcsolódik. /Ennek elérése csak az érzelem indította játékosmozgásos tevékenységen keresztül, a sokoldalú érzékszervi megtapasztalással lehetséges./
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama: a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- A cselekvő – szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

3.3 Az óvodai nevelés speciális feladatai

3.3.1 Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése

Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek *egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.*

A gyermekek személyiségének fejlődését, mindig önmagukhoz mérten kell szemlélni.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára az intézmény, intézkedési tervet készít. Arra törekszünk, hogy az intézkedési tervnek megfelelő fejlesztés megtörténjen, és az ehhez szükséges tárgyi eszközök a rendelkezésünkre álljanak.

3.3.1.1 A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Célunk annak elérése, hogy a pedagógiai programunkban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek:

- a sajátos nevelést igénylő gyermekek egyénre szabott differenciált fejlesztésben részesüljenek, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az óvoda nevelési programjának tartalmi elemévé.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését az óvodai csoportokban a többi gyermekkel együtt nevelve valósítjuk meg óvodánkban.

- Az óvodai nevelés, az óvodai foglalkozás elsődlegesen nem a sajátos nevelési igényből eredő hátrány csökkentését, a gyermek egészségügyi rehabilitációját, rehabilitációját szolgálja.
- A tanulási képességet vizsgáló rehabilitációs és szakértői bizottság véleménye alapján egyéni foglalkozás keretében - egyéni fejlesztési terv alapján - biztosítjuk egyéni megsegítésüket.
- A sajátos nevelési igényből eredő hátrány csökkentése érdekében biztosítjuk, hogy a fogyatékoság típusának megfelelő végzettséggel, szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus segítse a gyermek fejlesztését és az óvodapedagógusok munkáját.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését különösen az alábbiak figyelembe vételével valósítjuk meg:

- a kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését, az eredményeit, erényeit, sikeres próbálkozásait értékelő, különbözőségét elfogadó környezet megteremtésével segítjük;
- az óvodában töltendő időt - szakértői vélemény alapján - folyamatosan és fokozatosan növeljük;
- a különleges gondozási igény kielégítésénél kiemelt figyelmet fordítunk a speciális segédeszközök használatára, a segédeszközök elfogadtatására, az azok következetes használatára és megőrzésére nevelést folyamatos feladatunknak tekintjük;
- a fejlesztés rövidtávú céljait minden esetben a fejleszhetőséget tükröző gyógypedagógiai-, orvosi -, pszichológiai- komplex vizsgálat diagnózisaira, javaslataira építjük;
- a fejlesztések a számunkra megfelelő területeken valósuljanak meg,
- az elvárások igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez.

A helyi óvodai nevelési programunkban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak a gyermekek között fennálló különbözőségek ellenére minden gyermekre érvényesek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a tartalmi és eljárásbeli differenciálás nagyobb mértékű és a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybevétele is szükségessé teszi.

3.3.1.2 A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek óvodai nevelése

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek, Ha a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A BTM megállapítását végző nevelési tanácsadó által készített szakvélemény javaslatot tesz a gyermek fejlesztő foglalkoztatására.

Az óvodapedagógus folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek fejlődését, és arról rendszeresen, de legalább kéthavonta részletes értékelést készít, s legalább havonta egyszer ismerteti a szülővel megállapításait, és segítséget nyújt az otthoni neveléshez.

Az óvodapedagógus feladatai:

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, a fejlesztés eredményeit folyamatosan nyomon követi, ha szükséges korrekciót hajt végre.
- differenciált nevelés-oktatásához alkalmas individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglet-hez igazodó módszereit megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

3.3.1.3 Kiemelten tehetséges gyermekek óvodai nevelése

Különleges bánásmódot igénylő tehetséges gyermek az:

- aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik,
- és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Programunk egyik legfontosabb célkitűzése: a kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése. Feladatunk, hogy megelőzzük a tehetségigéretnek elkallódását, felismerjük az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket.

Módszere: kiscsoportos kreativitást fejlesztő "tehetséggondozó" foglalkozások kiemelten projekt módszer segítségével.

Feladataink:

- Felismerni a kreatív gyermekeket.
- Ösztönözni, motiválni kreativitásukat.
- Kielégíteni szükségleteiket: megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági.
- Önmagára találtatás, hogy megbirkózzon a feladatok sokszínűségével.
- Elkallódás elhárítása.
- Harmonikus fejlesztés.
- Segíteni őket a különböző helyzetekben.
- Az általános kreatív nevelés eszközeivel segíteni fejlődésüket.

A kiemelten tehetséges gyermekek kiválasztása után fejlesztésüket alapos tervezőmunka után szervezzük meg. Első lépésként olyan speciális célokat tekintünk át és fogalmazzuk meg, melyeknek meg kell valósulni a fejlesztés során, hogy sikeresek legyünk.

Speciális célok a tehetséggondozásban:

- *A tehetséges gyermek erős oldalának támogatása.*

A gyermek egy-egy területen rengeteg ismeretanyagot halmoz fel. Segítenünk kell, hogy ezeket elmélyíteni tudja. Nem célunk, hogy korán „kis tudóst” neveljünk belőle, hanem, hogy a sokféle dolgot megismerve később érdeklődési irányait tudja alakítani. Vegyük körül őket minél több lehetőséggel, amelyekből tanulhatnak, a játék mindenekfelett, intim körülmények tárgyi feltételek biztosítása fontos, logikai szellemi játékok, sakk. stb.

- *A gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése.*

Problémák adódhatnak a pszicho motoros képességek, érzelmi-szociális érettség (egyenlőtlen fejlődés) esetleg motivációs területen is. Mindenképpen olyan hiányosságokat kell a „gyenge” oldalon értenünk, amelyek a tehetség fejlődését megnehezítik, vagy éppenséggel megakadályozzák. A gyermek esetleges gyenge oldalát mindenképpen diagnosztizálni kell, és szakember segítségével fejleszteni kell. A zenei, képzőművészeti vagy mozgásos foglalkozások rendszeresen egészíthetik ki az intellektuális irányultságot, segíthetik a gyermek érzelmi-szociális fejlődését akkor is, ha a gyermek ezeken a területeken nem rendelkezik jó adottságokkal.

- *Minden terület fejlesztése.*

A gyermekek fejlesztése során fontosnak tartjuk a különleges, esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett, az átlagos képességek, az egész személyiség támogatását.

- *Elfogadó, a személyiségfejlődést segítő légkör kialakítása.*

A gyermeknek tisztában kell lennie saját értékeivel, de nem szabad, hogy túlbecsülje azt. Egy-egy kiemelkedő gyermek integrálásában segíthet néhány más, intellektuális téren nem olyan kiváló társa. Ezek a gyerekek általában jó szociális érzéssel rendelkeznek. Ilyenkor mindannyian átélhetik, hogy nem csak az intellektuális kiválóság az érték

- *A pihenés és a relaxációs lehetőség biztosítása.*

Pihenni is meg kell tanulni a gyermeknek. Csak az tud igazán felfrissülni, aki szabad idejében el tudja engedni magát. Óvodában különösen nagy gondot szokott jelenteni, hogy a tehetséges gyerekek egy részének sokkal kevesebb az alvásigénye, mint kortársainak általában. A pihenés, a relaxáció lehetősége nem jelenti azt, hogy erőszakoljuk a délutáni pihenést, hanem a lehetőségét kínáljuk fel. Segíthetjük a gyermeket ezen a területen, ha ebben az időszakban különböző játékokat, foglalkozásokat kínálunk számukra: gazdagító kiscsoportos foglalkozások

- *A szülők tájékoztatása, segítése és bevonása is kiemelt feladatunk.*

Célunk: támogatni és segítséget nyújtani a „kiválóan kreatív” tehetséggyanús gyermekek szüleinek.

3.3.1.4 Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

A tudáshoz való hozzájutás esélyét minden HH/HHH kisgyermek számára biztosítani szeretnénk; a tudáshoz, mint a kompetencia egyik összetevőjéhez kívánjuk juttatni őket. A 3-7 éves korú gyermekek- sajátos kultúrájukból és családi életvitelükből adódó különbözőségére tekintettel- sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztése, differenciált módszerekkel.

Feladatunk, olyan pedagógiai környezet kialakítása az óvodánkban, ahol a különbözőség felé fordulás mindenkinek természetessé válik, hogy megismertessük a befogadó társadalom normáit, alakítsuk a családok értékrendjét, erkölcsi magatartásukat.

Célunk:

- Három éves kortól kiváló minőségű óvodai nevelés biztosítása a HH/HHH gyermekek részére.
- Az óvodán belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.
- Gyermekközpontú, családoorientált szemlélet kialakítása.

Alapelveink:

- Szeretetteljes, családi légkör kialakítása, a gyermekek érdekeinek mindenekfelett érvényre juttatása.
- Az individualizálva szocializáló személyiségfejlesztés, az egyéni különbségeket toleráló fejlesztés, teljesítményük értékelése egyedi és fejlesztésközpontú.
- A tevékenységközpontú szemlélet, mely sajátos tevékenységrendszeren közvetíti az életkornak, aktualitásoknak, környezetnek megfelelő műveltség tartalmakat.
- A családokkal való együttműködés, szülők bevonása az óvodai életbe.

Feladatunk:

- A HH/HHH gyermekek településen belüli teljes körű beóvodázásával biztosítani az esélyegyenlőséget.
- A gyermekcsoportokban a HH/HHH gyermekek egyenlő elosztásával biztosítjuk óvodai-, és csoport szinten a szegregációmentességet.
- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követésével, fejlesztő értékelésével.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli társadalmi és civil szervezetekkel.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai neveléssel csökkenteni tudjuk.

3.3.2 Roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés

A roma/cigány nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelése nem származásuk szerint elkülönítve történik óvodánk gyermekcsoportjaiban, hanem integráltan.

A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelést cigány kulturális nevelés keretében, magyar nyelven valósítjuk meg.

Célja és feladata:

- A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

A roma/cigány nemzetiségi nevelés célja és feladata, hogy

- ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat,
- segítse az identitástudat kialakulását és fejlesztését.

Megszervezése:

- A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
- A nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvodapedagógus ismerje a kisebbség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontos feladat a kultúrkinccs átörökítése.

- Az óvoda nevelőmunkáját kiegészíti a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel), a nemzetiségi szervezetekkel való együttműködéssel a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.
- A nemzetiségi neveléshez a nemzetiségi kultúra ápolását segítő eszközöket biztosítunk.
- Az óvoda környezete tükrözze a nemzetiségi életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés formája: roma/cigány kulturális nevelés magyar nyelven.

- A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés során a tevékenységi formákban hangsúlyozottan kell szerepeltetni a roma/cigány játékokat, verseket, meséket és dalokat. A vizuális nevelésben a sajátos szín- és formavilágnak helyet kell kapnia. A mozgáshoz kötődő tevékenységek között szerepeljen a roma/cigány tánckultúra megismertetése.
- A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés olyan módon készítse fel a gyermekeket a sikeres iskolai előmenetelre, hogy tudatosan építsen a roma/cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségekre és hasonlóságokra.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként:

- a gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája iránt;
- ismerjen a nemzetiség kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat;
- ismerkedjék meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékével, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

4.1. Az óvoda személyi feltételei

1. Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
2. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
3. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
4. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

5. A roma/cigány nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.
6. A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Az óvoda személyi ellátottsága:

A két csoportban, felsőfokú végzettséggel rendelkező óvodapedagógusok száma: 3 fő.

Egyéb munkakörben, pedagógiai munkát közvetlenül segítő szakképzett dajkák száma: 2 fő.

A humánerőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat, idejében jelezzük a fenntartó számára.

Az óvodai nevelés eredményességét szakmailag jól felkészült óvodapedagógusok biztosítják a nevelés egész időtartamában 7 órától – 17 óráig. Lépcsőzetes munkaidő beosztásban, figyelembe véve a kötelező átfedési időt csoportonként, és óvónőnként.

Óvodánkban az óvónők és a dajkák szakmai kapcsolata folyamatos és rendszeres együttműködésen alapszik, a hatékony munkavégzés érdekében.

Az intézmény munkatársai gyűjtik, és megosztják egymással a jó tanulásszervezési és pedagógiai gyakorlatokat intézményen belül és kívül.

Az intézmény szervezeti kultúrája érdekében, az alkalmazotti közösség maga alakítja ki szokás, és szabályrendszerét, amit mindenki elfogad, és betart.

Nevelőtestületünk végzettsége, képzettsége, felkészültsége, nevelői gyakorlatuk maximális mértékben segíti a helyi nevelési program céljainak megvalósulását.

Az intézmény vezetője rendelkezik a feladatainak ellátásához szükséges szakvizsgával.

Alapvető elvárás óvodapedagógusainkkal szemben, hogy kommunikációjuk példaértékű, fogalomhasználatuk pontos, érthető legyen, igazodjon a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez.

A személyre szabott konkrét teendőket a munkaköri leírás tartalmazza.

Az óvodai dolgozó modell, mintát jelent a gyermekeknek:

- az érzelmi kötődés, ragaszkodás alapozza meg az óvodapedagógus minta szerepét;
- a jó családi bánásmóddhoz hasonló nevelői légkörben megértő, segítő, együtt érző, de nem mindent elfogadó nevelői magatartást tanúsítson;
- magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, önzetlen, nyitott, őszinte, minden gyermek számára elfogadó és toleráns;

- értékeléseiben legyen világos, egyértelmű, határozott és következetes, mindig a pozitívumokra fókuszáljon.
- egész személyiségeivel (gesztusaival, érzelmeivel, attitűdjeivel, értékrendjével), személyes vonzerejével, kíváncsiságot keltő tevékenységével egyszerű, tiszta, könnyen utánozható mintákat nyújtson a gyermekeknek.

4.2. Az óvoda tárgyi feltételei

Az óvodának rendelkeznie kell a helyi pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az intézmény rendszeresen felméri a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételek meglétét, a hiányokat jelzi a fenntartó felé. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás-és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni. A gyermekek fejlesztéséhez szükséges eszközök, pedagógiai anyagok minden pedagógus számára elérhető helyen legyen. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

Az óvoda épületének legfőbb jegyei:

Óvodánk az 1970-es árvíz utáni évben épült. Jelenleg felújításra szorul

Belső elrendezése: Két tágas csoportszoba, egy ebédlő, gyermeköltöző, egy nevelői szoba, elkülönítő, mosdó – gyermek és felnőtt, egy szertár – a fektetők és a foglalkozási eszközök ill. tornaszerek számára.

Rendelkezünk melegítő konyhával. Az ételt a szemközti napközi konyhából a dajkák szállítják át, a mosogatást és a takarítást is ők végzik.

Óvodánk központi víz és gázfűtéses. Kiépült a csatornahálózat. A karbantartási munkákat a fenntartó látja el óvodánkban.

Udvarunk tágas, van füves és homokos, napos és árnyékos helyünk, virágos kertünk. Udvarunk a Szamos töltésig nyúlik. Zárt, alkalmas a gyermekek mozgás – és játék igényük kielégítésére.

Udvari mozgáskoordináló játékaink megfelelőek.

Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere:

Helyi eszközrendszerünk alkalmas az adott célok elérésére. Óvodánk az alapvető foglalkozási ill. játék és sporteszközökkel rendelkezik. A modern kor kihívásának megfelelően, rendelkezünk CD, illetve DVD lejátszóval, Mese-Tablettel, fényképezőgéppel, videokamerával. Ezek az eszközök nem csak a gyermekek ismeretei, élményei gazdagítására alkalmasak, de az óvodai események rögzítésével nagyobb betekintést enged az óvoda életébe a szülők számára. Az intézmény az IKT eszközeit rendszeresen alkalmazza a nevelő-oktató munkájában, az eszközök kihasználtsága, alkalmazásuk nyomon követhető. Az elhasználódott eszközöket folyamatosan pótoljuk, ill. újakkal egészítjük ki.

4.3. Az óvodai élet megszervezése

Feladatunk: a napi életritmus kialakítása.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez a NAPIREND biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben. A gyermekek napi és heti rendjét koruknak megfelelően a csoportokban dolgozó óvodapedagógusok alakítják ki.

Az óvoda nyitva tartása alatt – az étkezések, a pihenés és a kötött keretű foglalkozások időtartamán kívül minden tevékenység kötetlen keretekben zajlik. A foglalkozások megszervezésének nincs kötött napirendje, akár kötött, akár kötetlen. Ezt az óvodapedagógusok az óvoda életrendjéhez alkalmazkodva tervezik, szervezik, bonyolítják - a gyermekek fejlődési szempontjait érvényesítve.

A csoportos foglalkozások kötetlenek. Kivétel ez alól a testnevelés, vagy az olyan programok, amelyeken az egész csoport részt vesz, pl.: ünnepek, bábelőadás, kirándulások.

A helyes életritmust a családdal együtt kell kialakítani. Ennek érdekében óvodai és óvodán kívüli napirenddel segítsük a családi nevelést. Javasoljuk a szülőknek, hogy az étkezések és a pihenés időpontjait szombat és vasárnap, ill. szabadságok idején is célszerű betartani.

Az óvodai élet szervezeti kerete: a napirend.

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével. Fontos a tevékenységek közötti belső arányok helyes kialakítása. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.

Napirendi javaslat

Tevékenységek és időtartamok a napirendben:

A napirend, hetirend kialakítása helyi adottságok, lehetőségek, hagyományok figyelembe vételével a helyzethez rugalmasan alkalmazkodva történik.

A napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésének szervezésével.

A jó napirendet folyamatosság, és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi a kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített – nem kötelező – feljegyzések, dokumentumok is szolgálják. Az óvodai nevelés csak a vezető által jóváhagyott helyi nevelési program alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

	3-4 évesek		4-5 évesek		5-6-7 évesek számára	
	X.1- V.31.	VI.1.- IX.30.	X.1- V.31.	VI.1.- IX.30.	IX.1- V.31.	VI.1.- VIII. 30.
Tevékenységek						
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység	4 ó.	4.3/4 ó.	5 ó.	6 ó.	5.1/2 ó.	6.3/4 ó.
Előkészület az étkezéshez, étkezés	2.ó.	1.3/4 ó.	1.1/2 ó.	1.1/2 ó.	1 ó.	1 ó.
Öltözködés, egyéb testápolási teendők	1.3/4ó	1.1/2 ó.	1.1/2 ó.	1 ó.	1 ó.	1 ó.
Pihenés /alvás/	2.1/2 ó	2.1/2 ó.	2 ó.	2 ó.	1.1/2 ó.	1.1/2 ó.
Mindennapos testnevelés	15 perc	15 perc	2x20 perc	2x20 perc	2x20 perc	2x20 perc

A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre. Az óvodapedagógusok a gyermekek óvodában eltöltött idejét tudatosan, élettani szükségleteinek figyelembevételével tervezik meg.

Az óvoda csoport szerkezete

A csoportok szervezését a tárgyi, személyi feltételek, a gyermekek korösszetétele határozza meg.

A gyermekek csoportba sorolásakor figyelembe vesszük, hogy a „nagy tanít, a kicsi tanul” helyzet csak optimális távolságban érvényesül. Túl nagy távolság esetén a hatás az ellenkezőjére fordulhat. Ezért óvodánkban van egy 3-4 évesek csoportja, ami általában homogén, és egy 5-6-7 éveseké, ami azonban lehet heterogén is.

Az óvodai életrend megszervezésénél biztosítjuk a gyermeki jogokat /vallási, etnikai/, figyelembe vesszük a napi élet szervezésénél a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét.

Programunk lényege a gazdag játékos tevékenység rugalmas keretekkel – ahol a játék kiemelt szerepet kap, a legtöbb időt a napirendben erre a tevékenységre fordítjuk.

A játékban megvalósíthatók a különböző fejlesztési feladatok, melyekhez az óvodapedagógusnak megfelelő időt, helyet és eszközt kell biztosítani, valamint olyan légkört, ahol a gyermek felszabadultan tevékenykedhet és választhat a lehetőségek közül.

Heti rend javaslat

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodás gyermek napi életének megszervezéséhez.

A heti rend kialakítása az óvodapedagógus feladata. Maximális időkeret 5-35 perc.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Heti, kétheti, havi nevelési – oktatási tervkészítés.
- Heti rend és napirend összeállítása. /nyári időszakra is/
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése.
- A nevelőmunka folyamatos értékelése.

7. Az óvodai élet tevékenységformái

5.1 Játék

„ A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.”

O.N.BAP /OV.Nev.Orsz.A.P./

A tevékenység célja:

A 3- 7 éves korú gyermek a játékkal tapasztal, tanul, jut örömhöz, sikerélményhez. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás és fejlesztés leghatékonyabb eszköze.

A gyermeki játék, nevelésben való hatékony alkalmazása oly módon, hogy a játék örömforrás legyen a gyermek számára, amely áthatja minden tevékenységet.

Minél sokrétűbb tájékozódó tevékenység legyen, amely a gyermek személyiségének fejlődésére többféleképpen fejti ki hatását.

A tevékenység feladatai:

- A gyermek szabad játékának tiszteletben tartása, feltételeinek maximális mértékű biztosítása.
- A 3-7 éves korig megjelenő játékfajták, s a tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- Az óvónő szerepe a játékirányításban, játéksegítő módszerei, elvei, eljárásai.

Helyi gyakorlatunk megfogalmazása:

Mivel a játék az óvodás gyermek legsajátosabb tevékenysége, ebben az életkorban személyiségének kialakulását és fejlesztését elsősorban a játék irányítja, a legnagyobb hatással van rá, ezért elsődleges tevékenységként tartjuk számon, programunk fejlesztési céljának megfelelő-

en a játékot alapvető és legfőbb tevékenységformának tekintjük, valamint helyes irányítás révén a nevelés egyik leghatékonyabb eszközének.

Programunk alapelve, fő feladata, hogy sajátos szervezettsége által biztosítsa minden gyermek számára azt, hogy az érzelmi alapú élmények folyamatos felfedezésével, a gyermek egyéni vágyai és ötletei – a kötetlen széles skálán mozgó játéklehetőségekben – kibontakozhassanak. Annak a gyermeknek, aki szabadon kreatívan használhatja a rendelkezésre álló eszközöket, és akinek módja van befejezni a maga választotta tevékenységet, fejlődése jó irányba halad. Ha emellett lehetősége nyílik a játszótársak megválasztására, együttműködésre vagy elutasításra a probléma helyzetek és konfliktusok önálló megoldására, a társakkal való egyezkedésre, szociális fejlődése is biztosított. E tevékenység végzése közben számos kommunikációs helyzet alakul ki, tehát a beszédfejlődésben is fontos szerepe van.

A játék a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz az óvodás gyermek életében, mert benne minden tanulási tartalom: ismeret, jártasság, készség megjelenik. Eredményeképpen alapozódnak a képességek és alakul a magatartás.

Az óvodás gyermek által spontán módon kezdeményezett játékok gazdagítják ugyan a személyiséget, de nem minden gyermeknél olyan sokoldalúan, hogy önmagukban elegendő lehetőséget biztosítanak egyes képességek fejlődésére. Szükség van ezért az óvodapedagógus által kezdeményezett és irányított játékokra, is mint pl: dominó, kártya, társasjáték, kirakós kocka, lottó játék stb.

Fontos feladatunk tehát, hogy tevékeny, gazdag óvodai életet kell megteremteni, amelyben nagy szerepet kap: a szabad játék, ahol az óvónő segítő partnerévé válhat a gyermeknek. A szabad játék mellett belép: az általunk vezérelt kezdeményezett játék, amely magán viseli a tanulás jegyeit, de a játék fajtájától függően a gyermek önálló játékformájává válhat.

A játék elemei a gyermeki műveltség szerves alkotórészei, ugyanakkor élettechnikák kipróbálása is, a tanulási módok kidolgozása. Ilyen értelemben készítene elő a későbbi rendszeres ismeretszerzésre.

Játékainkat több szempontból elemezzük:

1. Játékfajták szerint,

/Felhasználjuk dr. Kovács György és dr. Bakosi Éva Játék az óvodában c. könyvét./

2. Műveltség tartalmak szerint,

/ONEP a fejlesztés tartalma c. rész./

3. Tanulási képességek fejlődésének lehetősége szerint

/Porkolábné dr. Balogh Katalin „Kudarccal az iskolában”/

Az óvodapedagógusok feladatai a játékkal kapcsolatban:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása
- A sokszínű játék kialakulásához ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése
- A játék fejlesztése érdekében az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek kihasználása
- Élményszerzési lehetőséget biztosítson a különböző játékformákhoz, gyakorló szimbolikus szerep, konstrukciós és szabályjátékhoz.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együtt járás a gyermekekkel.

A fejlesztési feladatok, csak a megfelelő feltételek biztosításával valósíthatók meg.

A játék feltételei:

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

A játékot befolyásolják mindazok a körülmények, amelyek között a gyermekek élnek, játszanak. Ezért az óvónő biztosítsa azokat a feltételeket, amelyek kedvezően hatnak a játék kialakulására, a gyermek játékkedvére, amelyek ösztönzik őket, és amelyek segítségével játékuik tartalmasabbá, sokoldalúbbá válhat.

1. Megfelelő légkör biztosítása:

A nyugodt légkör az első feltétele annak, hogy a gyermeknek módjában álljon a számára legvonzóbb játéktevékenységbe önállóan belefogni, kiválasztani a játékhoz szükséges eszközét, kidolgozni, elmélyíteni játékát ill. hogy gyakorolják az adódó konfliktusok megoldását.

2. A megfelelő hely biztosítása a csoportszobában és az udvaron egyaránt fontos.

Mindkét csoportszobában legyen hely a nagyobb mozgást igénylő játékokhoz, mint pl.: dalos játék, kuglizás, dömperezés, csúszdázás, mászókézés stb.

Biztosítani kell helyet építéshez, konstruáláshoz, szerepjátékhoz, kuckózáshoz, megfelelő asztalokat az ábrázoló tevékenységhez, barkácsoláshoz. A kicsiknél több lehetőséget kell biztosítani az egyéni kis pihenő vagy „búvóhelyek” kialakításához. A csoport kialakításánál tehát figyelembe kell venni az életkorokat, az összetételt, és az egyéni igényeket is. A gyermekek játékától függően az óvónő alakítsa, változtassa a teret. Ha szükséges fogja össze, vagy vigye ki az asztalokat, segítse lekerekíteni a gyermekeknek a játszóterületeiket székkal, paravánnal, pléddel, stb.

A gyermekek ezt látva, megtanulják, hogyan alakítsanak teret játékuhoz a másik tiszteletben tartásával, és képesek lesznek az adott tér átalakítására.

Az udvaron nagyobb a hely a mozgásos játékokhoz, de itt is fontos, hogy a széleskörű tevékenységekhez biztosítsunk helyet. Legyen itt is lehetőség és hely a nyugodtabb tevékenységhez is, mint ábrázoló tevékenység, szerepjáték, homokozás, barkácsolás. Jó, ha az udvaron, a gyermek szabadon választhatja meg a helyet a tevékenységhez. Nem mindig szerencsés, ha csoportokra osztjuk az udvart, mert így szűkíthetjük a gyermekek tevékenységének körét.

3. Feltétel, az eszközök biztosítása

A tudatos óvónői munka lényeges eleme a játékeszközök kiválasztása, biztosítása. Ez az óvónő nagy felelőssége, hiszen az, hogy a gyermek mikor, mivel játszik, milyen eszközökkel találkozik, az lényegesen befolyásolja mindenirányú fejlődését. A fejlesztési feladatok megvalósulását nagymértékben befolyásolja az eszközök kiválasztása. Ezért az eszközök kiválasztásánál a gyermek általános és egyéni fejlettségének ismertén túl fontos tudni a különböző játékeszközök fejlesztő hatását is. A játékszer részben motiválja, ösztönzi, gazdagítja a gyerek elképzeléseit, segíti elgondolásainak megvalósítását, részben tárgya magának a játéknak.

Az óvónő tehát olyan játékszereket adjon, amelyeket az elmélyült játék kialakulását segítik, és a motiváló, fejlesztő hatást kiváltják.

A játékszerek legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatók, és veszélytelenek. Az óvónő tegye lehetővé, hogy a gyerekek a kedvelt otthoni tárgyaikat behozhassák az óvodába.

A kiscsoportos gyermekek játéka tárgyhoz, eszközökhöz kötött, ezért ezt az igényt mennyiségileg is ki kell elégíteni. A nagyobb gyermekek számára bővítse a választékot.

Egészítse ki a játékkészletet olyan eszközökkel, tárgyakkal, amelyek tartalmassá teszik a játékot, módot adnak a gyermekeknek a környezetből vett tapasztalatok, élmények valóságú felelevenítésére, a közös, sokfajta játékra.

A készen kapható játékszereken kívül gondoskodják különböző játszásra alkalmas anyagokról, félkész és szimbolikus eszközökről, a kellékek gazdag választékáról. Tegye lehetővé, hogy a gyermekek kedvük szerint, a környezetükben lévő tárgyakat /pl.: székeket, asztalokat stb./ is bevonhassák a játékba.

Fontos, hogy a gyermekek a különböző játékszereket, tárgyakat - bizonyos szabályok megtartása mellett – különböző céllal használhassák fel.

A játékszerek a gyermekek számára könnyen elérhető helyen legyen, gyorsan elérhető, felfedezhető legyen.

A megrongált játékszereket, ha lehet, a gyermekek bevonásával javítsák meg, ha erre nincs mód, vonják ki a használatból.

4. Feltétel: az idő biztosítása

Mivel a játék a gyermek alapvető tevékenysége, ezért természetes, hogy a napirendben erre kell a legtöbb időt biztosítani. Fontos, hogy kapkodás nélkül tevékenykedhessen, elmélyülten játszhasson, legyen ideje elképzelései megvalósítására. A nap folyamán a délelőtti és a délutáni játéknak egyenértékűnek kell lenni. Minél többet játszik a gyermek, annál nagyobb lehetőség van a fejlődésének elősegítésére.

A 3-7 éves korig megjelenő játékfajták s a tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.

A 3-4 éves gyermekek tevékenységét a **gyakorló játék** és a szerepjátékokból kiemelt művelet jellemzi.

Tárgyi cselekvésük tartalma s a saját személyükkel és közvetlen környezetükkel kapcsolatos tapasztalatokat tükrözi. A gyakorló játék az a játéktevékenység, amelynek során az ismétlésekben a gyermek különböző képességeit gyakorolja.

Fajtai: a hang, ás a beszéd játékos gyakorlása, a mozgást gyakorló játékok, a játékszerek és eszközök rakosgatása, játék, különböző anyagokkal.

A gyakorló játék keretei között már a kiscsoportban kialakulnak a szerep és a konstruáló játék elemei.

Az óvodába kerül gyermeknél a mozgás és manipulációs játékok kedveltek, először autóját húzogatja, tologatja, majd nagyobb méretű közlekedési eszközökkel egyszerűbb mozgásos játékot játszanak. A mozgást gyakorló játékoknál figyeljünk a mozgások bonyolultabbá tételére, igénylésére. Az eszközök nevének ismételtetése, hangjuknak utánzása is mindennapos feladatunk, a gyakorló játék irányításában. Ez összefügg szókincsük gyarapodásával, a ritmikus mozgás és szöveg együttesen elvezeti a gyermeket az összerendezettebb mozgás és szöveg alkalmazásához, a mondókák, énekes mozgások szabályjátékok megtanulásához.

Szerepjátékban a gyerekek különböző személyek, vagy állatok, dolgok szerepét vállalják magukra. Játékukban sajátos módon tükrözik ezek tevékenységét, funkcióját és a köztük lévő kapcsolatokat. A szerepjáték fejlődése a játszó gyerekek közötti kapcsolat bonyolultabbá válásban az együttműködés kialakulásában a játék témájának és tartalmának bővülésének, gazdagodásának, színvonalának emelésében, időtartamának növekedésében és az eszközök felhasználási módjában mutatkozik meg.

A szerepjátékok fajtái:

- a tényleges szerepjátékok /tematikus játékok/

- az építő játékok /szerkesztő játékok/
- a mesedramatizálás és bábozás

Ide kapcsolódik a barkácsolás, - az a tevékenység, amelynek során a gyermekek különböző eszközöket, pl.: olló, ragasztó, kalapács, tű stb. – kötetlen formában, önkéntes alapon, főleg saját elképzelésre építve valamilyen játékeszközt készít.

A kisgyermekkorú utánzó játéknak legmagasabb szintű változata a szerepjáték. A szerepjáték érzelmi indítékot ad az ismeretek elsajátítására, a helyes magatartás gyakorlására. A játék a gyermek spontán és irányított megfigyeléseit, helyes és helytelen élettapasztalatait, elképzeléseit és a hozzájuk kapcsolódó érzelmeit egyaránt tükrözi. A vállalat szerepekben ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatait, élethelyzeteket alkotnak.

Az anyanyelvi nevelés számára a legnagyobb lehetőség a szerepjáték. Szerepeik során olyan gondolatokat fejeznek ki, olyan szófordulatokat használnak, amelyeket másoktól hallottak. Így válik passzív szókincsük a játék által aktív szókincssé. Pl.: A családi életet tükröző játékok során, kedves kis mondókákat, becéző szavakat mondogatnak babáiknak. Fürdetés közben: csukd be szemed, csukd be szád, most mosom az arcocskád. Etetésnél: Ádám, Éva két szem szilva, nyisd ki szádat kis babuka. Sétáltatásnál: Sétálunk, sétálunk Altatásnál: Tente baba, tente ...stb.

A barkácsolás, a szerepjáték, a bábozás, természetes eszköze, alkotórésze. Feladatunk a megfelelő feltételek, eszközök, anyagok biztosítása, és a személyes példamutatás. Először a kevésbé munkaiigényes kiegészítő játékszerek, eszközök készítésébe ill. javításába próbálja bevonni a gyermekeket az óvónő, kedvet ébresztő magyarázattal. Később természetessé válik, hogy a gyermekek segítenek a játékok javításában, közösen megbeszélik, hogy egy-egy játék-helyzetben mire lenne szükségük, és elkészítik azt. A barkácsolás valamennyi szerepjáték, bábozás természetes alkotórésze lesz.

A létrehozott alkotásokat minden esetben aktívan felhasználják játékaikban. A barkácsolás során természetes anyagokból is készítenek bábót. /háziállatok, mesealakok, állatok/

Dramatizálás, bábozás a szerepjátékot gazdagítja.

Célunk, hogy az irodalmi élményeket az őket ért környezeti hatásokat saját elgondolásaik alapján játsszák el.

Feladatunk az eszközök, jelmezek, bábok, és a vizuális élmény biztosítása, a megfelelő oldott légkör megteremtése, és a személyes példa.

A dramatizálás, bábozás feltétele, hogy az irodalmi alkotások és élmények érzelmileg megragadják a gyermekeket. Kezdetben az óvónő bábjátéka, szerepvállalása dominál, a gyermekek mint nézők vesznek részt benne, később óvónői segítséggel a gyermekek maguk is aktívan

részt vállalnak a bábozásban és a dramatikai játéokban, amelyekhez bábokat, jelmezeket biztosítunk. A természetes anyagokból készült bábokat fokozatosan bevonjuk a bábozásba, a természetes anyagokból készült eszközöket a dramatizálásba.

Óvodáskor végére a gyermekek báb és jelmezkészítő tevékenység válják szívesen végzett tevékenységgé.

A szókincset igen jól lehet fejleszteni a dramatizálással. Egy-egy fejdísz vagy kellék jól segíti a mesefűzést. A kezdeményezések során sokféle direkt beszédfejlesztő eljárást alkalmazunk, amit a gyermekek játékként élnek át. Egy-egy ismert mese alakjait ábrázoló szemléltető kép, báb, vagy fejdísz egyéni beszélgetésre, a beszédkedv fokozása nyújt alkalmat pl.: A kiskakas gyémántfélkrajcárja c. mese fő alakjait ábrázoló képsor láttán megnevezik a szereplőket, utánozzák a hangjukat, ismétlik a szöveget. Már kiscsoportban szívesen ismétlik a szereplőket: „Kukurikú török császár, add vissza a gyémánt félkrajcárom!” Ezzel a gyermekeket az önálló dramatizálásra is előkészítjük, ami tapasztalataink szerint a kommunikációs nevelés legeredményesebb formája az óvodában.

Beszédfigyelemre is nevel, hiszen a dramatizálás során már kiscsoportban kialakul az a tudat, hogy a másik gyermeket végig kell hallgatni, megvárni amíg befejezi mondanivalóját.

Később már hosszabb-rövidebb meséket is tudnak dramatizálni a gyermekek, eleinte az óvónő segítségével – óvónő a mesélő – majd önálló mesemondóval.

A dramatizálás során a testtartás, a távolságtartás, a tekintet, a hanghordozás, az arcminimika – mind a mondanivaló szolgálatában áll.

A bábjátékot nagyon szeretik a gyermekek, játékidőben bármikor szívesen báboznak.

Sok bábunk van egy-egy csoportban, ennek nagy részét a gyermekekkel közösen készítettük. Sokszor verselnek, mesélnek, énekelnek bábukkal, de még hasznosabb a spontán bábjáték, a saját maguk kitalálta történet. Azért hatékony, mert a bábozás során a gyermek megszabadul gátlásaitól, szorongásaitól, mert a paraván védettséget, a kézen lévő bábu a beszéd, az önkifejezés közvettségét biztosítja számára.

Építő és konstruáló játék: Az óvodáskorú gyermek személyiségfejlődését meghatározó tevékenysége, amely megjelenítési formájában lehet:

- Különböző építő elemekkel folytatott játék,
- Alkotás félkész elemekkel,
- Alkotás különböző anyagokból, anyagfélésegekből

Célunk: a tervezésnek, az alkotás örömeinek megismertetése.

Feladatunk, hogy alkotásaikat önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozzák létre, s legyenek lépések a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására.

Szabályjáték: Jellemzője: pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. Szabályok határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését.

A gyermekek akár nyernek, akár vesztenek, a szabályjátékban is tanulják a helyes magatartás alapvető formáit: a szerénységet, mértéktartást, az eredményekre törekvést.

A nagyok csoportjátéka fejleszti a közösségi érzést és a felelősségtudatot.

A szabályjátékok fejlesztik a gyermekek mozgását, ill. értelmi képességeiket.

Mozgásos szabályjátékok: a testnevelési játékok, a dalos és mondókás játékok, fogócskák, bújócskák, körjátékok, szembekötődik, labdajátékok, mozgásos versenyjátékok.

Az értelmi képességet fejlesztő játékok:

A gyors érzékelést, a megfigyelést, a figyelmet, a logikus gondolkodást az ismeretet fejlesztő játékok: pl.: társasjátékok, képes kirakók, dominók, kártyajátékok, nyelvi játékok stb. / az említett játékok leírása a Kommunikációs képességet fejlesztő, nyelvi játékok gyűjteménye c. részben található./

A szabályjátékban célunk: a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés, a szabály önkéntes vállalása, a kölcsönös segítség, a helyes magatartás alapvető formái.

Feladatunk a közösségi érzés, a versenyszellem, és a felelősségtudat fejlesztése is.

A szabályjátékok kiválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe: a gyermekek kívánságait, fejlettségét, csoport létszámát, helyi adottságokat, s a játék előzményeit. Segítse a gyermekeket a játék kiválasztásában, vezetésében, a szabályok betartásában.

Óvodáskor végére már választhatnak nagyobb ügyességet, vagy nagyobb szellemi erőfeszítést igénylő szabályjátékot is. Engedjük, hogy a gyermekek játékában az egészséges versengés is jelen legyen, de ne csapjon át az egymással szembeni negatív érzelmek kifejezésébe.

6-7 éves korukra a gyermekek már a bonyolultabb szabályjátékok megtanulására és gyakorlására is képesek, s miközben azt nagy kedvvel, örömmel játsszák, egymást a szabályok betartására is figyelmeztetik.

Játék és tanulás

Feladatunk olyan feltételek megteremtése, hogy a gyermekek természetes módon játékos helyzetben tanuljanak, a játékosság, mint alapelv érvényesüljön a tanulás egész folyamatában. A játékos feladatok fejlesztik gondolkodását. Foglalkozásokon a tanulást a gyermek fő tevékenységével, a játékkal kell összekapcsolnunk, oly módon, hogy minden gyermeknél magas színvonalú szellemi, érzelmi és akarati aktivitást alakítson ki az igényes tanulási feladatok megoldása érdekében, és minden gyermeket sikerélményhez juttassuk.

A gyermeket a tanulásban a kíváncsiság, a megismerés öröme az óvónőhöz fűződő érzelmi kapcsolat, a foglalkozási helyzet és a játékoság motiválja.

A játékos elemek alkalmazása elengedhetetlen módszer ahhoz, hogy a gyengébb teljesítményű és a gátlásos gyermekekkel megismertessük a tanulás örömét és sikerét. Játékos elemek segítségével jobban megértik a feladatot. A tartós érdeklődést azok a helyzetek váltják ki, amelyekben a gyermekek maguk találják ki a megoldást, miközben átélhetik a játék örömét.

A tanulás élményszerűségét, érdekességét fokozzuk szerepjátékkal, mozgásos értelemfejlesztő játékokkal, színesítjük nyelvi játékokkal, gátlást, szorongást oldó eljárásokkal. A játékoság jelentősége a nevelésben nélkülözhetetlen, más eljárással nem is pótolható.

Az új szokások, az új magatartási formák – játékosan – hamarabb beépülnek a gyermek személyiségébe. Az életkora és a tevékenységhez való viszonya határozza meg a játékoság mértékét.

Egy-egy új tevékenység beépülése a gyermek tevékenységrendszerébe 6 éves korban sem lehet mentes a játékoságtól.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, élményült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

7.2 VERSELÉS, MESÉLÉS

A tevékenység célja: A gyermeket a mese és a vers segítségével az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanítsuk, mélyítsük önismeretét, segítsük a világ megismerését, megalapozzuk pozitív személyiség jegyeinek kialakulását. Legyenek képesek leküzdeni szorongásait, gátlásaikat.

Feladatok:

- A felhasznált irodalmi anyag nyelvileg tiszta és értékes összeállítása.
- A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás lehetőségeinek kihasználása, a mese és a vers élményfeldolgozásának biztosítása bábozás, dramatizálás, dramatikus játékok, verselés, mesélés.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalmi élmények által.

Folyamatismertetés a beszoktatástól a kimenetig.

Az eltérő családi kommunikációs tapasztalatok következtében a gyermekek különböző szintű és jellegű beszédképességgel kerülnek óvodába az egyéni fejlődés ütemének különbségei óvodai életük során is különböző módon, eltérő ütemben fejlődnek.

Figyelemmel kísérjük a gyermek kialakulásában lévő egyéni beszédajátosságait, tudatosan és folyamatosan megfigyeljük beszéd szintjüket, amelyről elkezdhetjük a csoport ill. az egyes gyermekek differenciált fejlesztését.

Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetéseknek, az együttes tevékenységeknek a gyermek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a gyermek és a szülő kapcsolatát erősítő hatására. Megismertetjük a szülőket a gyermekről szerzett óvodai tapasztalatainkkal, az anyanyelvi nevelés céljával.

A verselést, mesélést mindig kötetlenül szervezzük, kezdeményezzük. A gyermekek önként, érdeklődési kedvük szerint vesznek részt a mesehallgatásban, mesemondásban.

A tervszerű kötetlen verselést, mesélést mindennapra szervezünk, a nap bármely szakaszában kezdeményezhetünk, ha a helyzet megkívánja! A délutáni pihenés előtt elmaradhatatlan a mesemondás. A kezdeti játékos mozgással összekötött mondókázás, mesélés, verselés a későbbiek folyamán tovább bővül a környezetről, időjárásról, játékról, állatokról, emberekről szóló mesékkal, versekkel, míg óvodáskor végére elérnek a gyermekek az önálló mesélés, verselés szintjére. A gyermek saját vers és mesealkotása. Annak mozgással és/ vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Az élmények feldolgozására többféle lehetőséget biztosítunk, támaszkodva a már meg lévő eszköztárunkra, amelyeket folyamatosan fejlesztünk az adott anyagokhoz illeszkedve. /dramatizálás, bábozás, szerepjáték, beszélgetés, képolvasás, videózás stb./ Rendelkezünk csoportonkénti anyaggyűjtéssel, óvónők és gyermekek által készített bábokkal, amelyeket folyamatosan fejlesztünk, bővítünk, az irodalmi anyagnak megfelelően. Szertárunkban többféle segédeszköz található, pl.: diafilmek, diaposzítív, videó és magnókazetták, paraván, anyanyelvi fejlesztő játékok, valamint saját gyűjtésű reprodukciók, illusztrációk, mesés és verses könyvek, folyamatosan bővülő kiskönyvtár.

A könyvtárunk irodalmi anyaga sokrétűen összeválogatott, külföldi, magyar, klasszikus, modern költők, írók, mesemondók alkotásai közül tudunk válogatni.

Az irodalmi anyag kiválasztásában a tervszerűség, tudatosság és fokozatosság érvényesül. A gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva, a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történetét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, illetve a klasszikus és a kortárs irodalmi művek egyaránt jelen vannak gyűjteményünkben.

A nyelvi kommunikációs nevelést a családdal együtt közösen végezhetjük eredményesen. A közös munkánk eredményétől függ, hogy sikeres vagy sikertelen lesz-e a gyermek iskolakezdése, és hogy az őt körülvevő világot hogyan ismerte meg.

A kisgyermeket mindig meg kell hallgatnunk, őszintén tisztelettel, szeretettel válaszoljunk kérdéseire, mert ha választ nem kap, akkor nem lesz kedve beszélni. Beszéd közben ne feledkezzünk meg a melegséget sugárzó tekintetről, a mosolyról, esetleg kedves mozdulatról, simogatásról. A gyermek érezze, a közlés neki szól.

Ha gyermekeink megtanulnak bátran beszélni, ha kifejezőképességük fejlődik, szókincsük gyarapodik-bővül, a versek-mesék által megszeretik az irodalmat, akkor az óvoda betöltötte egyik legfontosabb feladatát. /hivatását/

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában - tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlélesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

5.3 ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉKOK, GYERMEKTÁNC

A zenei nevelés célja:

A nép gyermekjátékokkal, dalokkal, mondókákkal, néptáncsal és a népszokásokkal ismerkedve minél több olyan élményhez jussanak a gyermekek, ami fejleszti zenei ízlésüket, alapot ad zenei műveltségük továbbfejlesztéséhez, és általa megismerik népi kultúránk alapjait.

Feladataink: Zenei hallás, ritmusérzék, emlékezet, alkotókedv és mozgáskultúra fejlesztése, élő zenei anyanyelv kialakítása.

Ének-zenei nevelésünk hatékonysága érdekében szükséges: a feltételek megteremtése; zenei képességek, készségek fejlesztése; a felhasznált zenei anyagok igényes válogatása a csoportok összetételének és képességszintjének megfelelően; a kommunikációs képzés fejlesztésében kiemelkedő szerepet kapjon.

Folyamatismertetés:

Az óvodát sokféle zenei hatás előzi meg a családban, ami függ a szülők zenei műveltségétől, a környezet többi felnőttjeitől. A spontán és megtervezett élmények együtt hatnak a gyermek fejlődésére.

A zenei neveléshez szükséges bizonyos óvónői készségek, képességek pl.: zenei írás-olvasás, hangszerjáték, dalanyag. Az óvónők nagy része ezekkel az alapvető zenei ismeretekkel rendelkezik.

Az énekes játékok eszköze mindaz a tevékenység, mód, eljárás vagy tárgy, amely a feladat teljesítéséhez közelebb visz. A foglalkozásokon használt tárgyi eszközök: cintányér, dob, szilofon, magnetofon valamint saját készítésűek, házilag barkácsolt esztétikus, ízléses, természetes anyagból készített, a jobb megértést segítő kiegészítők. A zenei anyag kiválogatását: a gyermek életkori sajátossága, a csoport összetétele, zenei képességei, az aktualitások határozzák meg. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét a közös éneklés örömeit.

Tanítási anyagunk közé tartoznak a népi mondókák, a népi játékdalok, és alkalomhoz fűződő gyermekdalok, gyermekjátékok /mint pl.: egyszemélyes játékok, naphúzogató, szerepjátszó, szerepváltó, párcserélő játékok, fogyó-gyarapódó játékok, kapcsolódó és átalakuló játékok, felnőttek játéka ölbeli gyermekkel stb. az alkalomhoz fűződő népszokások, egyszerű népdalok gyermekeknek szánt mődalok, és más népek dalai.

A zenei anyagok sikeres elsajátítása érdekében a különféle foglalkozási ágakkal koncentrációt teremtünk. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Kiscsoportban az óvónők minden alkalmat megragadva bevonják a gyermekeket a közös éneklésbe, énekes játékokba. Felkeltik figyelmüket a különböző hallásfejlesztési játékokkal, játékos mozdulatokkal fejlesztik ritmusérzéküket.

Fokozatosan rászoktatjuk őket a közös éneklés, együttes játék, zenei tevékenységek örömére. Kialakul a könnyed, tiszta éneklés, helyes szövegkiejtés.

A hallás és ritmusérzékfejlesztés anyagát fokozatosan bővítjük és nehezítjük.

Óvodáskor végére egyénileg és közösen is óvónői segítség nélkül könnyedén, tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek, mindennapi igényükké válik a zenei élményszerzés.

Mozgásfejlettségük eléri arra a szintre, hogy egyszerűbb játékos, táncos mozgásokat esztétikusan tudnak előadni.

Bátorítjuk a gyermek fantáziáját, a kitalált dallamok, ritmikus szövegek ismételtetését figyelemmel kísérvük a részfeladatok adásával továbbfejlesztjük pl.: játék zenei motívumokkal, dallamok, ritmikus szövegek ismételtetését figyelemmel kísérvük és részfeladatok adásával továbbfejlesztjük pl.: játék zenei motívumokkal, dallam-visszahangjáték, motívum variálása, kérdés-felelet játék. A zenei nevelést kötelező és kötetlen foglalkozások keretében valósítjuk meg, de a zenét beleszöjjük mindennapi életünkbe, játszunk, éneklünk akkor is, amikor a gyermekek kezdeményezik, énekelünk vagy zenélünk hangulatkeltés céljából, a különböző játékhelyzetekben, udvaron, kiránduláson, óvodai ünnepek és ünnepélyek alkalmával.

A zene befogadására, meghallgatására, a dal szépségének átélésére kívánjuk a gyermeket a zenehallgatásra szoktatással nevelni. Zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük az etnikai kisebbségi nevelésben a gyermekek hovatartozását.

Az óvónők saját zenei műveltségük alapján válogatják össze a zenehallgatás anyagát.

A gyermek bontakozó zenei ízlésének formálására magyar népdalokat, más népek dalait, népzenei alkotásokat, és klasszikus műveket is választunk, az élő valóság közvetlen szemléltetésére törekedve, és az ízléses óvónői előadásmódra.

A zenei tevékenység gyakorlásának módjai az egyéni és közös éneklések, a körjátékok, a néptánc elemeire építő mozgásos ritmikus játékok, ütőhangszerek használata és a játékos mozdulatok.

A kommunikációs képzés fejlesztésében kiemelkedő szerepet kap az ének-zenei nevelés. Feszültség és gátlásoldó hatása kihat a nyelvi kommunikációra is.

Az ének-zene foglalkozásokon a mondókák, a magyar népi dalos játékok nagyon jól fejlesztik a gyermekek szókincsét.

Gyakoroljuk a helyes artikulációt, hangképzést, légzéstechnikát. A népi játékok adta lehetőségeket kihasználva alakítsuk ki a gyermekekben a szép mozgást, a mimikát, a helyes távolságtartást és a szép beszédet. /pl.: Erzsébet asszony, Most viszik.../

5.4 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

Célunk: A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyebbé tétele, az intellektuális látás kialakítása. Alkotásra ösztönzés intenzív élmények biztosítása által.

Feladatok: Az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítsunk teret.

Az óvodapedagógus feladatai: megismertetni a gyermekeket a különböző anyagokkal és a kézi munka technikai alapelemeivel és elvárásaival, a kézmozgás fejlesztése, széles tevékenyedési lehetőségek biztosításával, az eszközök használatával.

Segítse a gyermeket a pontosabb vizuális emlékezésben változatos ingeranyaggal, a megfigyelés, az analízis pontosabbá tételével. Szolgáljuk az alkotás örömét.

Az ábrázolás különböző fajtái: rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, és a kézimunka.

A gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszköze a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az óvoda gyakorlata a beszoktatástól az iskolába lépésig

Az óvoda épített és tárgyi környezete, díszítése, szemléltető eszközei a kötetlen foglalkozásokkal együttesen képezik a vizuális nevelés hatásrendszerét.

A mindennapi rajzolás, mintázás, kézi munka eszközei az óvodába lépéstől az iskolába menésig a gyermekek rendelkezésére állnak. Megteremtjük a szabadidős, ill. kötött ábrázolás tárgyi hangulati feltételeit, a gyermek fejlődését belülről serkentő motiválást. Igényesen törekszünk környezetünk formálására, a természetes és jó minőségű anyagok használatára, a csoportszoba rendjében díszítésében.

Megismertetjük a gyermekeket a különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai elemeivel. Lehetőséget adunk az eszközök mindennapi használatára, a különböző technikák készségszintű elsajátítására. Életkorának és aktivitásának megfelelően különböző változatos technikákat alkalmazunk, nyitottak vagyunk az új módszerekre.

A témakörnél építünk a környezet által adott élményanyagra, a közlekedésre, a természetre, az aktualitásokra, az irodalmi élményekre, a gyermek fantáziájára.

A napi tevékenységbe ágyazva, és ahhoz igazodva kerül sor olyan kezdeményezésre, amelyek kötetlenek, kényszermentesek, a játékhoz hasonló szervezésűek, melynek időpontját az óvónő szabja meg.

Mindkét korcsoportban megteremtjük a feltételét annak, hogy a gyermekek játékidőben is, reggel és délután kedvtelésből használhassák az ábrázolás anyagait, eszközeit.

Óvodába kerüléskor lendületes, nagyvonalas firkákat rajzolnak, ismerkednek az eszközökkel, tulajdonságaival.

Óvodáskor végére késztetést éreznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.

Kifejlődik önértékelésük és kritikai érzékük. Leggyakrabban alkalmazott módszereink, amelyek megválasztása függ a foglalkozás témájától, a feladattól, (céltól), a gyermekek képességeitől, készségeitől:

- szemléltetés, bemutatás, magyarázat, beszélgetés, elbeszélés /mesélés gyakorlás, ellenőrzés, értékelés

A tevékenység gyakorlatának ismertetése az óvónők éves, havi, heti tervében található.

Ábrázolás foglalkozásokon a gyermekek halk beszéddel kísérik tevékenységüket, megbeszélhetik együtt elképzeléseiket, segíthetik egymást, tanácsot, ötletet adhatnak társaiknak. Motivációként mondhatnak hasonlatokat.

Pl.: Tavaszi kép készítése előtt a tavaszra jellemző hasonlatokat – Olyan kék, mint az ég – Olyan zöld, mint a fű – Olyan piros, mint a tulipán – Olyan sárga, mint a gólyahír stb.

A színeket gyakorolhatják a – Színfelismerés c. játékkal. Egyéni élményük és képzeletük megjelenítésére szóban és rajzban alkalmazzuk a – Mesekiegészítés c. játékot.

Ezek a tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását, fejlődését.

5.5 MOZGÁS

Az egészséges életmódra nevelés, a testi fejlődés elősegítés érdekében a legfontosabb terület a gyermekek mozgásigényének kielégítése, a mozgás fejlesztése.

Programunkban kétféle mozgásfejlesztési formát határozunk meg a fenti feladatok megvalósítása érdekében:

SZABAD MOZGÁS + SZERVEZETT MOZGÁSFEJLESZTÉS

A szabad mozgás feltételeit biztosítjuk óvodai helységeinkben és az óvoda udvarán egyaránt.

A mozgás a gyermekek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), és testi képességeit mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, nagy és kismozgások kialakulásához. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. . A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok

rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelem szabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

A tevékenység célja: sokoldalúan fejlett és fejlődőképes személyiség kialakítása, a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése, a mozgás megszerettetése sok-sok játékkal.

A mozgás feladatai: a testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése, a szervezet egészséges fejlődésének biztosítása:

- A mozgásszint fejlesztése, a mozgástapasztalatok bővítése, bő gyakorlási lehetőség biztosításával. Rendszeres mozgásra szoktatás: pozitív élmények, tapasztalatok megerősítése, adottságok-képességek figyelembe vételével, a folyamatosság elvének érvényesítésével, a foglalkozások kötelezősége fokozatosan történjen, de nem kényszerítve.
- A játék verseny igényének fejlesztése.

Folyamatismertetés

A gyermek mozgáskészségét és mozgásigényét a testnevelés során felkeltjük és kielégítjük, az akaratlagos mozgások kifejlődését eredményezve.

Óvodáskorban a testnevelés fontos szerepet játszik az egészség megóvásában, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában. Óvónőink tisztában vannak a gyermekek mozgásának életkori sajátosságaival, folyamatosan figyelemmel kísérik az újonnan megjelenő mozgásos játékokat tartalmazó kiadványokat, aktívan és példamutatóan vesznek részt a mozgásban. Óvodánk rendelkezik két német tornaszerrel, tornaszőnyeggel, tornapaddal, labdákkal és kéziszerekkel. Udvarunk jó lehetőségeket biztosít a játékos, spontán és szervezett keretek közötti mozgásfejlesztésre. Rendelkezünk beépített fém és fa játékeszközökkel, és felhasználjuk a telepített fákat, füves területet.

A mozgásanyag tervezésénél a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve tervezünk járás, futás gyakorlatok, különféle ugrásokat, dobásokat, támasz, függés és egyensúly ill. szergyakorlatokat.

A kötelező foglalkozás mellett az óvodai testnevelés másik szervezeti formája **a mindennapi mozgás, melyet naponta kétszer végeztetünk s középpontjában a játék áll.**

Feladata a gyermeki személyiség felfrissítése, a képességek fejlesztése, a szervezet edzése, az egészség megszilárdítása. Kiscsoportban a foglalkozásokon a járás és futásgyakorlatokra a támaszgyakorlatok alapjainak lerakására fektetjük a hangsúlyt, megismertetjük őket az eszközökkel, azok balesetmentes használatával.

Később fokozatosan bővítjük a feladatokat, nehezítjük, egyre több és bonyolultabb verseny és szabályjátékot alkalmazunk, figyelembe véve a gyermekek mozgásfejlődését.

Az óvodai testnevelés oktatási folyamatában alkalmazott módszereink:

- A gyakorlat végrehajtására alkalmazott módszerek: gyakorlás, ellenőrzés, értékelés.
- Az ismeretközlés módszerei: magyarázat, beszélgetés, bemutatás;

A mozgás az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a 3-7 éves gyermekek fejlődésében. Az aktív mozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Az értelmi, a szociális, és az anyanyelvi kommunikációs képességek alakulását is kedvezően befolyásolja.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére: a mozgásos játékok, gyakorlatok felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája. A testrészek, téri irányok, formák megismerésével, megszervezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük. A megnevezett, látott és végzett cselekvések mozgások elősegítik az észlelési területek integrációját és a fogalomalkotás fejlődését.

Hatása a szociális képességek fejlődésére: a saját testrészek és mozgásos képességeinek megismerése segíti az „én tudat” fejlődését.

- A közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek.

Anyanyelvi játékok

A testnevelés foglalkozásokon sok tornagyakorlatot kísérhetünk hangutánzó szavakkal. Pl. medve: brumm-brumm; béka: brekk-brekk; cica: miau-miau; lóvágatás: nyi-ha-ha stb. Játékos mozdulatok: favágás: csitt-csatt; fűrészelés: z-z-z-...A „zs” hangot jól tudják gyakorolni a – Motorkerékpár verseny és az Alagút c. játékokkal.

A ritmikus mondókák nemcsak nyelvgyakorlásként, hanem a légzéstechnika javítására is alkalmasak. A gyermekek utánozzák a vonat mozgását, a ló járását, vágatását, a hó szállingózását, az eső esését, mellyel mozgás-beszédritmusokat fejlesztünk.

Erre alkalmas a ritmusjáték.

Nagyon kedvelik a hangsúlyjátékot, amely figyelem és emlékezet fejlesztő, és a mondathangsúly jelentését lehet vele jól gyakorolni. A „szó vonat” játékkal fejlesztjük szókincsüket, kifejezőkészségüket, megfigyelő képességüket, emlékezetüket és mozgásukat.

- Mondd el mi a szabálya! c. játékkal elsősorban a mondatalkotásukat lehet gyakoroltatni.

A hang, a szó, mondatalkotás gyakorlására jó játék a „Gyertek haza ludaim!”

5.6 A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Nevelésünk célja, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről életkornak megfelelő szinten.

Programunk arra vállalkozik, hogy az óvoda a maga környezetével, gazdag tevékenységrendszerével, a tapasztalatszerzés megannyi természetes élethelyzetének tudatos és tervszerű megszervezésével elősegítse a gyermekek külső világgal való megismerkedését.

A mindennapi tevékenységek során apró lépésenként alakuljon bennük az energiával, a természeti kincsekkel való takarékoskodás.(pl.:ne használják a világítást, ha nincs rá szükség, ne folyassák fölöslegesen a vizet, takarékoskodjanak a papírral)

1. A környezet megismerése, védelme

Mindent a természetes környezetben figyeltetünk meg a gyermekekkel. Így lehetővé válik számukra a személyes tapasztalatok gyűjtése, szerepek magatartási módok megismerése és

tanulása. A természetes környezet szépségének megfigyelése közben, annak védelmére, megóvására is neveljük őket. „Nézd, de ne bánts!”

Feladat: A környezeti értékek felismertetése, az ember és kultúrájának megértése, környezetünk védelme, a környezettudatos szemlélet, és magatartás megalapozása.

2. A környezet téri – formai - mennyiségi megismerése:

Matematikai tartalmi tevékenység.

Az óvodai életben állandóan jelen van, átfogja, áthatja a különböző tevékenységeket.

Feladat: A gyermekekkel megismertetni a valóságos világ összefüggéseit, téri – mennyiségi – formai azonosságait, különbözőségeit.

A környezet megismerésének tartalma:

a.) a társadalmi és természeti környezet megismerése:

a család, az óvoda, foglalkozások, orvos – védőnő - betegellátás, gyógyszerek használata, baleset-megelőzés /tűz-víz stb./

Az emberi testrészek, érzékszervek, funkcióik védelme.

Közlekedés, napszakok, iskolalátogatás

Évszak, növény – állatvilág /időjárás, színek, fények szépségeik, alapvető biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalat./ védelmük, gondozásuk.

b.) Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai:

Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása, tulajdonságaik szerint, ill. saját szempontok alapján szétválogathatják.

Végezzenek sorbarendezést, megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályok szerint.

A számfogalom megalapozására végezzenek mérési, összemérési feladatokat mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.

Szerezzenek tapasztalatokat a geometria körében.

Jussanak el a geometriai formák felismeréséig.

Tükörrel való tevékenységgel, a téri tájékozódás kialakítására. A környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok, matematikai tevékenységek rendkívüli fejlesztő hatását fokozva – az önálló, minden gyermek számára egyénileg biztosítható problémamegoldás, az egyéni fejlődésről kapott objektív információ segíti az óvodapedagógust a nevelési, fejlesztési elképzeléseinek differenciált kialakításában.

Az óvodapedagógus feladata:

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán, önálló és

szervezett tapasztalat-és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában. Ennek érdekében indokolt esetben használja az IKT- eszközöket.

Folyamatismertetés:

A matematikai nevelés a környezet megismerésének része, mely segíti a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozását, értelmi és érzelmi fejlődését.

Feladatunk a gyermek képességeinek fejlesztése a következő területeken: tapasztalás, emlékezés, megértés, konstruálás, ítélőképesség, problémamegoldás, és ezekhez az optimális feltételek biztosítása.

A foglalkozások feladatának megoldására különböző eszközöket használunk fel: minimat készlet, logikai játékok, színes rudak, pálcikák, munkalapok, manipulációs táblák, képes számolójátékok, kártyajátékok, dominó, társasjátékok, ügyességi játékok, mérleg, tükör, olló, gyöngy és az összegyűjtött természetes anyagok, a természetes környezet tárgyai.

A foglalkozások anyagának kiválasztásánál figyelembe vesszük a fokozatosságot, az egyes témák egymásra épülését, a koncentráció érvényesítését más foglalkozások anyagai között, és az aktualitásokat.

Már kiscsoportban felmérjük a gyermekek aktivitását, érdeklődését, játékait, beszédét, hogy a későbbiekben fejlesztő munkánkat alaposan megtervezhessük.

A gyermekek már meglévő tapasztalataira támaszkodva fokozatosan előkészítjük a számfogalmak kialakítását és geometriai tapasztalatokat szereztetünk velük, megtanítjuk térben tájékozódni őket.

Óvodáskor végéig fokozatosan bővítjük ezeket a feladatokat, az ismereteket. Egyszerű méréseket végeztetünk velük, kialakítjuk a gyermekek globális matematikai szemléletét. A matematikai nevelést kötött és kötetlen formában szervezzük meg, valamint az egész napi tevékenységünkbe is beépítjük. Ismereteiket fokozatosan bővítjük, míg eléri azt a szintet, hogy önállóan és biztonságosan tudnak tájékozódni környezetükben. A nevelési, oktatási folyamatban az anyag feldolgozása során különböző módszereket alkalmazunk: beszélgetés, elbeszélés, bemutatás, magyarázat, gyakorlás, /cselekedtetés/, ellenőrzés módszerét. A módszereket, eszközöket, mindig az adott helyzetnek megfelelően, rugalmasan alkalmazzuk.

Az anyanyelvi és kommunikációs nevelés a matematikai nevelés során:

Az óvodai matematikai nevelés sajátos módon járul hozzá az anyanyelvi és kommunikációs neveléshez azzal, hogy a gyermekek szókincsét matematikai kifejezésekkel gazdagítja és tapasztalatok, gondolatok matematikailag fontos nyelvi kifejezésére készíti őket. A matematikai nevelés során az anyanyelvi és kommunikációs nevelés együtt jár a gondolkodás intenzív fejlesztésével. A matematikai foglalkozásokat igyekszünk játékosan szervezni és vezetni, gyakran nyelvi játékokat alkalmazunk.

Tapasztaljuk, hogy amelyik matematikafoglalkozáson nyelvi játékokat játszunk, a gyermekek nagyobb érdeklődéssel, jobb kedvvel vesznek részt, aktívabban és több a sikerélményük.

Igen nagy jelentősége van a matematikai foglalkozásokon a relációk megismerésének. A mennyiségi relációk – a több, kevesebb, ugyanannyi gyakorlására igen jó játék a: - „Mi változott meg?” A kiterjedésbeli relációkat az – „Ellentéppárokkal” gyakorolhatjuk.

Az anyanyelvi és kommunikációs nevelésnek kiváló alkalmi azok a feladatok, amikor a gyermekeknek – Igaz – Hamis állításokat kell mondaniuk az előttük lévő tárgyhalmazról. Olyan értelemfejlesztő szabályjátékokat is alkalmazunk, amelyek fejlesztik a logikus gondolkodásukat, beszédüket, mozgásukat. „Melyik nem tartozik ide?” „Korong leolvasó”, „Mit dugtam el?” Emlékeztüket fejleszthetjük a „Mi van a zsákban?”, „Mi van a takaró alatt?” c. játékokkal. A térmértani és síkmértani formák gyakorlásához mindkét játék igen jó. Párkereséshez, azonosításhoz a kártyajátékok alkalmasak. Gondolkodásukat fejleszthetjük a „Mondd utánam!” c. játékkal. Azoknak a gyermekeknek tudunk matematikai ismereteket nyújtani, akik már az anyanyelvet a hétköznapi szinten beszélik.

A foglalkozásokon alkalmazott módszereink a szemléltetés, beszélgetés, magyarázat, gyakorlás, ellenőrzés, értékelés.

A környezettel való tevékeny megismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat.

Általa a gyermekek az őket körülvevő szűkebb és tágabb természeti társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodásához tájékozódásához nélkülözhetetlen.

Célunk a gyermekek megfigyelőképességének, képzeletének, gondolkodásának, emlékeztetésnek, nyelvi kifejezőkészségének, társas magatartásának fejlesztése.

Feladatunk a környező világ megismertetése a környezetünk tárgyaival, jelenségeivel, a környezetvédelemmel, a környezet higiénéjével, a közlekedéssel, a gyermek tapasztalatainak, ismereteinek gyarapítása közben.

Fontos feladat még, hogy megismerjék a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, anemze-

ti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét. Lehetőséget adunk a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére. A tapasztalatszerzések módja az alkalmi és folyamatos megfigyelések, a gyűjtés, a szimulációs játékok. Kihasználjuk a foglalkozásokon kívüli lehetőségeket, igazodva a gyermekek érdeklődéséhez, kíváncsiságához, alkalmat teremtve a megfigyelésre.

Anyanyelvi nevelés lehetőségei a környezet megismerése során:

A környezetismereti foglalkozásokat különösen alkalmasnak tartjuk a gyermekek szókincsének, beszédének fejlesztésére. Motivációként a játékoság fokozásához alkalmazhatunk /írhatunk, gyűjthetünk/ találós kérdéseket. Ajánlom: A szó, fon, nem takács c. fejtörő gyűjtemény óvodásokra vonatkozó részét.

A gyermekek szívesen improvizálnak. A szavakkal való játék visszatérő örömforrássá válhat. Magunk is írhatunk találós kérdéseket, és ösztönözhetjük erre a gyermekeket is. Pl. „Gömbölyű vagyok, édes fán termettem” /S. Gábor az almából feltett kérdésekre/. L. Józsika retekéről szóló fejtörője: „Piros vagyok, földben termettem gömbölyűnek.”

A kis rigmusok mögött bonyolult gondolkodást igénylő, analízáló tevékenység van.

A kitalálónak a kevés tulajdonságokból kell következtetnie, konstruálnia a fogalmat. Remek játék ez a gyermeknek, óvónőknek egyaránt.

Az anyanyelvi nevelést segíti a Füllentős játék. Ez a módszer a fantázia megmozgatásának, a kifejezőkészség fejlesztésének furcsa, fordított, mégis hatékony módszerévé válhat, ha mindig a gyermek meglévő ismereteinek figyelembevételével irányítjuk.

Ahhoz, hogy valaki tagadja az igazságot, ismernie kell azt, s így válik az igaz ismeretek tagadása érdekes, szórakoztató, gondolkodtató anyanyelvi játékká. Ismeretekre, fantáziára, találékonyságra, gondolkodásra, kifejezőkészségre van szükség ahhoz, hogy ilyen és hasonló nem igaz mondásokat kitaláljanak.

„Mondd a neved, mondd a jeled” c. játékot kiscsoportban célszerű játszani. Itt gyakorolhatják és megismerhetik saját és társaik nevét és jelét. Mi lehet a mestersége? c. játékkal különféle foglalkozásokat ismernek meg. Én vagyok a kertész c. játékkal a virágok nevét gyakorolhatják. A piaci árus c. játékban gyümölcsök, zöldségfélék nevét, tulajdonságait ismerhetik meg.

A mondatalkotás gyakoroltatására nagyon jó játék – Képleírás; Mondatvonal; Állatvásár. Szókincsüket, megfigyelőképességüket, figyelmüket fejleszthetjük a „Mit vegyek a vásárban?” c. játékkal.

Kirándulásokon nyelvünk jelzőkészségét alkalmazom, hogy a gyermekek észrevegyék az apró árnyalati különbséget is. Beszédük így válhat gazdagabbá, sokszínűbbé, árnyaltabbá, szebbé, tartalmasabbá.

A környezetismeret legeredményesebb eszköze a természetes környezet, az általa megkülönböztethető valóság.

Ide sorolható még a természetsarok, a természeti naptár, időjárás óra, gyűjtemények természetes anyagból, képsorozatok, diafilmsorozatok, magnó, lemezjátszó, feladatlapok, kerti szerszámok, videokazetták, különböző játékeszközök. /közlekedés, orvosi stb./

Az óvodába kerülő gyermekek meglévő tapasztalatai családjuk és lakóhelyük eltérő jellegéből adódóan különbözőek.

A környezetismereti anyag elrendezésénél figyelembe vettük az adott korcsoport ismereteit, fejlettségi szintjét, a környezet helyi adottságait, az aktualitást, az egyes témák komplex elrendezését.

Az óvodába kerülő gyermekek szervezett keretek között és spontán módon megismerkednek szűkebb, tágabb környezetükkel.

5.7 MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermek munkáján a saját személyével kapcsolatos feladatok ellátását, valamint a közösség érdekében kifejtett tevékenységet értjük.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység.

Területei: az önkiszolgálás, az elvállalt naposi munka, az óvoda mindennapi életével kapcsolatos állandó és alkalmi munka, segítség az óvodapedagógusoknak és más felnőtteknek, környezet, növénygondozás.

Célunk: Munkálkodás közben a gyermekek ismerjék meg környezetüket, gyűjtsenek tapasztalatokat.

Feladataink:

- Önként, örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység során sikerélményhez juttatás.
- A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek, tulajdonságok alakításának /pl.: kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság/ fontos lehetősége. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerése a nevelés egyik formája.
- Tudatos pedagógiai szervezés, a gyermekkel való együttműködését és folyamatos, konkrét reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel. Modell értékű mintákat biztosítunk. A munkavégzés becsületére neveljük.

5.8 A TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. Figyelembe veszi a gyermekek életkori sajátosságait, aktuális fizikai és érzelmi állapotát, s a tevékenységeket, differenciált fejlesztést, rugalmasan ehhez igazítja.

Feladatok: Tevékenységi vágy kielégítése, az eredményes tanulás érdekében. Szellemi aktivitásra ösztönző probléma szituációk teremtése. A gyermek közvetlen sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

A tanulás formái az óvodában:

- Utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás /szokások alakítása, spontán játékos tapasztalatszerzés/, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.
- A tapasztalatszerzés természetes körülmények között történjen.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formában, szervezeti és időkeretben valósul meg.
- A cselekvéses tanulás, az önállóság támogatása.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, gyakorlati problémamegoldás.
- Játékos, cselekvéses tanulás.
- A gyakorlati probléma és feladatmegoldás, a feladattudat, és feladattartás kialakítása.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.

Foglalkozási formák: mikrocsoportos, egyéni, frontális.

A tanulás eszközeinek kiválasztásakor arra törekszünk, hogy a gyermekek érdeklődésére, aktivitására, gondolkodási műveletek alkalmazására, feladatok megoldására ösztönözzünk. A tanulás alapja a tapasztalás, ezért arra törekszünk, hogy minél több tapasztalathoz juttassuk a gyermekeket, változatos tevékenységek biztosításán keresztül.

Programunk **célja, feladata, tartalma** szorosan összefügg egymással, s ugyanakkor ráépül az óvodai élet átfogó, folyamatosságot biztosító kereteibe, melyet a gondozási teendők és a

gyermekek csoporthelyzetéből adódó sokoldalú és érzelmileg gazdag társas kapcsolatok alkotnak. A nevelés fejlesztő hatását, a nevelés keretei teszik lehetővé, komplex módon biztosítják.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Az átvett jó gyakorlat megnevezése: „Kompetencia alapú óvodai nevelés”

Az Óvodánk gyermekcsoportjaiban **kiemelt feladatunknak tekintjük a kompetencia alapú óvodai nevelést.** A Helyi Óvodai Pedagógiai Programunk fejezeteit a kompetencia alapú **óvodai** programcsomag szellemisége áthatja, különös tekintettel az óvoda-iskola átmenet, az integráció, a játék, az érzelem és az erkölcs új tartalmú megközelítése.

Fejlesztőmunkánk alapelvei:

- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori- és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.
- Óvodás életkorban a nevelés eszközei közül a játék a gyermek legelemibb pszichikus szükséglete. Ebből következően a gyermek 7-9 óra napi játékszükségletét ki kell elégíteni és meg kell hagyni a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját a gyermek életében. A 3-6-8 éves gyerek létformája a játék. Ezen keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világszínűségét. Ezen keresztül szerzi ismereteit, tanul, jut örömhöz, sikerélményhez. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség-, képességfejlesztés leghatékonyabb módja.
- A munkajellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, mely normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.
- A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el, amelyet képes alkalmazni képességei, készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.

- Az óvodában komplex nevelés folyik.. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban, a tárgyi koncentráció elvének megfelelően, egységet alkotnak.
- Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Mindennek az alapja, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.
- A gyerek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Egyéni, differenciált bánásmód szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet.
- Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, *tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek*, ezért kiemelt jelentőséggel bír.
- A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön.
A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra. Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani az óvodának, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetessé válik.
- Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják. Ezért fontos, hogy a vele kapcsolatba kerülő gyermekekkel és felnőttekkel pozitív, kedvező hatások, élmények ériék. Nevelési cél, hogy a gyermek az óvodapedagógusokban és az óvodában dolgozóknak társra, ha kell természetes támaszra találjon.
- A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben. Nevelési cél, hogy igényévé váljék a csoporttal való együttműködés, *ugyanakkor*, ha arra van igénye, egyedül is tevékenykedhessen. Ilyenkor a többiek alkalmazkodjanak hozzá. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze elsősorban a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.
- A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. Segít neki abban, hogy a körülötte lévő szűkebb és tágabb kör-

nyezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassa. A szokásrendszeren és az együttélésből fakadó interakción keresztül fejlődik normarendszere, amely a további fejlődési szakasznak, az iskoláskornak az alapja, s egyben a felnőtté válás feltétele is.

- Jelentős a megfelelő életvitel, egészséges életmód iránti igény kialakítása. Nevelési cél a gyerekek adekvát és rendszeres életritmus, megfelelő napirend kialakítása. A helyes tisztálkodási- és táplálkozási szokások kialakításában fontos szerepe van az óvodapedagógusnak és a dajkáknak. A felfokozott mozgásigény a gyermek életkori sajátosságai közé tartozik. Ennek kielégítése az óvodapedagógus feladata. A tágabb- és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne. Nevelési célunk, hogy az óvodáskorú gyerekek környezettudatos viselkedését megalapozzuk. Ebben a folyamatban a gyereket körülvevő felnőttek, a szülő, a pedagógus, a dajka példája elengedhetetlen.
- Meghatározó a gyermek személyiségének alakulásában, hogy milyen nevelési hatások érik a családjában. A megfelelő módon kialakított szokások és viselkedési formák a gyermek számára megkönnyítik az óvodai közösségbe való beilleszkedést. Ezért nagyon fontos a családok nevelési szokásainak a megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. Nevelési célunk a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése. Az óvodapedagógusok napi kapcsolatban állnak szülőkkel, ezáltal az együttnevelés, az együttműködés érdekében a folyamatos párbeszéd feltételrendszerre biztosított.
- Nevelési cél, hogy óvodáskor végére, iskolára alkalmas gyerekeket bízunk a szülőkre.

A tudásalapú társadalom és az élethosszig tartó tanulás alapja a kíváncsiság, önérvényesítés, rugalmasság, kreativitás. Ezek a képességek csak a játékban és a játék által alakulnak ki, fejlődnek óvodáskorban.

A 3- 6- 7 éves korú gyermek a játékkal tapasztal, tanul, jut örömhöz, sikerélményhez. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás és fejlesztés leghatékonyabb eszköze.

Az egész életen át tartó tanuláshoz nélkülözhetetlen képességek, készségek és kompetenciák fejlesztése motivációs, játékos készségfejlesztő és az iskolába való átmenetet segítő tevékenységekkel valósul meg. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz

jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja. Cél az aktivitás, kíváncsiság felkeltése és ébrentartása, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés fenntartása.

Az óvodai kompetenciaterületi programcsomag fejlesztési terve alapján komplexen, témahetekben tervezzük a tanulási tartalmakat, megvalósításában alkalmazzuk a korszerű tanulás-szervezési eljárásokat: differenciálás, kooperatív technikák és projektmódszer.

A Helyi Óvodai Pedagógiai Programunk megvalósítását segítő, korszerű tevékenységközpontú foglalkoztatási formák alkalmazását lehetővé tevő, képességfejlesztő, **kompetencia alapú óvodai neveléssel arra törekszünk, hogy minden gyermek lehetőségeihez képest fejlődésében minél messzebbre eljusson az óvodás évek alatt.**

Óvodai nevelési gyakorlatunk differenciálódik, sokszínűbbé válik, s a sokféleségben is vannak közös vonások, amelyekre különös figyelmet fordítunk: biztonságos, derűs, tevékeny óvodai élet, ahol a gyermek esélyt kap arra, hogy önmaga értékeit felismerhesse, hogy saját lehetőségeinek megfelelően fejlődhessen.

Pedagógiai innovációs terveink megvalósítása iránt elkötelezett nevelőtestületünk, s ez jó alapot biztosít a kompetencia alapú óvodai nevelés kibontakoztatásához.

Az intézmény támogatja az innovációt és a kreatív gondolkodást, az újszerű ötleteket. A testület és az intézményvezetés, egyaránt nyitott a jó gyakorlatok követésére, alkalmazására.

8. ÓVODAI HAGYOMÁNYOK ÁPOLÁSA

1.) Gyermekközösséggel kapcsolatos hagyományok

- Közös megemlékezések a gyermekek név ill. születésnapjáról
- Ajándékkészítés anyák napjára, kisebb óvodásoknak
- Óvodai ünnepélyek, rendezvények megtartása: télapó, karácsony, húsvét, pünkösöd, farsang, gyermeknap, anyák napa, évváró, ballagás
- Népi hagyományok ápolása: jeles napokhoz kapcsolódó szokások, népi kézműves technikák bemutatása, megtanítása
- Őszi, tavaszi tanulmányi kirándulások /szüret, terménygyűjtés, tejszernak, madarak és fák napja, - állatkert/

2.) Nevelőkkel kapcsolatos hagyományok:

- szakmai napok szervezése /évente kétszer/
- házi bemutatók szervezése /évente háromszor/

- továbbképzéseken, tanfolyamokon szervezett ismeretek átadása, megvitatása /havonat egyszer/
- dajkák továbbképzése, tájékoztatása az aktuális nevelési feladatokról /évente három-négy alkalommal/
- pályakezdő, ill. újonnan belépő dolgozók köszöntése, felkarolása
- a távozó dolgozók, nyugdíjba menők búcsúztatása
- közös ünnepélyek szervezése, nőnap, pedagógusnap, névnap

Az intézményben dolgozók és külső partnereik ismerik és ápolják az intézmény múltját, hagyományait, nyitottak új hagyományok teremtésére.

7. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel.

Fontos számunkra, hogy pontosan beazonosítsuk partnereinket, ismerjük igényeiket, elvárásait, ezek alapján elégedettségük elnyerésére törekedjünk.

A legfontosabb és legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermekek családjával van.

A CSALÁDDAL:

Nagyon fontos számunkra, hogy mielőtt beérkeznek óvodánkba a gyermekek, előtte családlátogatást kell szerveznünk.

A *családlátogatás* célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól, a gyermek egészségi állapotáról.

A szülők körükből megválasztják, a ***Szülői Közösség*** tagjait. Az így megválasztott tagok segítenek az óvodai ünnepek megszervezésében, lebonyolításában, azzal, hogy elosszák a különböző feladatokat a szülők között. Így az ünnepélyeinket, egyes rendezvényeinket a szülők bevonásával bonyolítjuk.

Az óvoda nyitottságából adódóan lehetőség van arra, hogy **a szülő folyamatosan tájékozott legyen a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről**, valamint az óvodapedagógus is a gyermekkel a családban történt fontosabb eseményekről, napi kapcsolattartásra van szükség.

Nyílt napon a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításukra is.

A fogadóórák megtartását célszerűnek tartjuk személyre szabottan, igény szerint, időpont-egyeztetés után lebonyolítani.

Ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melyek a gyermekkel, vagy környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek.

Szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémánkat beszéljük meg.

Az óvodapedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembe vétele. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Módot nyújtunk óvodánkban a gyermekek szüleinek, hogy aktívan bekapcsolódhassanak a gyermekük óvodai életébe, bízva abban, hogy a szülő ez által jobban megismeri saját gyermekét. A csoportban tartózkodva direkt és indirekt módon elsajátít olyan ismereteket, mely a gyermekkel való otthoni foglalkozásokhoz nyújt segítséget.

A gyermekek fejlődésének nyomon követését megfigyeléssel, méréssel, értékeléssel végzik az óvodapedagógusok félévente, és erről tájékoztatást adnak a szülőknek fogadóórán. A fogadóórát mind a szülő, mind az óvodapedagógus kezdeményezheti. A gyermekek értékelésének szempontjai: a gyermek képességeinek fejlődése.

Programunk igen fontos célkitűzése, hogy a szülőkből és az óvodapedagógusokból olyan közösséget hozzon létre, amely partneri kapcsolatban, egymással folyamatos párbeszédben az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe véve fejleszti a gyermekeket.

AZ ISKOLÁVAL:

Az iskolával való kapcsolattartás formái, módszerei, alkalmazkodjanak a helyi sajátosságokhoz, szokásokhoz, szükségletekhez és feladatokhoz. A kapcsolatok kialakításában, fenntartásában az óvoda legyen nyitott, és kezdeményező. Az együttműködés minden tanévben munkaterv alapján történik.

Feladatunk biztosítani a nevelési és oktatási folyamat egységét, az egymásra épülést.

Az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében az óvónők és a tanítók között nyitott a kapcsolat:

Betekintést nyerünk egymás munkájába. Kicseréljük véleményünket, tapasztalatainkat, a gyermek előmenetele érdekében.

Meghívjuk az alsós nevelőket a nagycsoportosok szülői értekezletére, ahol tájékoztatást adnak a szülőknek az iskolai életről, az iskola elvárásairól.

Az elsős nevelők ellátogatnak óvodánkba, tájékozódnak a gyermek egész napos tevékenységéről, ismerkednek a közösségben elfoglalt helyükről.

Ellátogatunk a leendő első osztályosokkal az iskolába, ahol részt veszünk játékos irodalom órán, ének órán, testnevelés órán. Ezáltal is igyekszünk az óvoda-iskola közötti átmenetet megkönnyíteni.

MÁS INTÉZMÉNYEKKEL:

Az óvodai élet alatt, a Pedagógiai Szakszolgálatok /Nevelési Tanácsadó, Speciális képességeket vizsgáló Szakértői Bizottságok, pszichológus, logopédus .../, az Egészségügyi Szakszolgálatok /orvos, szakorvos, védőnő/, a Gyermekjóléti Szolgálatok, gyermekotthonok a gyermekek nevelését speciális szakismerettel elősegítik.

A közművelődési intézmények /művelődési ház, könyvtár/ rendezvényeit a gyermekek alkalmazkodva életkori sajátosságaihoz látogathatják csoportosan a pedagógus vezetésével, vagy egyénileg, szüleikkel.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőség szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

Fenntartónk a községi önkormányzat biztosítja a működéshez szükséges alapellátás feltételeit. E program megvalósításában is segítséget ad.

BELSŐ KAPCSOLATAI:

Ahhoz, hogy egy intézmény sikeres legyen, hatékonyan tudjon működni, egy jól működő, összetartó, együttműködő közösségre van szükség. Az óvodán belüli kapcsolatoknak meghatározó szerepük van az egész intézményre. Az intézmény céljainak eléréséhez, az alkalmazotti közösség együttműködése nélkülözhetetlen, csak összehangolt közös munkával valósítható meg. Intézményünkben munkaközösség nem működik, mert nevelőtestületünk létszáma nem éri el azt a minimál létszámot, amellyel munkaközösséget lehetne létrehozni.

Kapcsolattartás formái: munkatársi értekezletek, nevelőtestületi értekezletek, belső továbbképzések, szakmai napok, házi bemutatók, csapatépítő kirándulások, napi kapcsolat.

8. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

A gyermekvédelem célja: Minden gyermek részére biztosítani azokat a lehetőségeket, amelyek képességeinek, lehetőségének kibontakoztatásához szükségesek. A gyermek leküzdhesse azokat az akadályokat, hátrányokat, amelyek születésénél, vagyoni helyzeténél vagy bármely más oknál fogva fennállnak.

Fontosnak tartjuk a prevenciós munkát, ezzel is erősítve a szülő és az óvoda kapcsolatot. Ha a gyermek és a szülő viszonyánál bármilyen negatív változást veszünk észre, azonnal felvesszük a kapcsolatot a szülővel, ezzel próbáljuk megelőzni a gyermekek személyiségének és magatartásának esetleges romlását.

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk alapelvei:

- A gyermek személyiségének, emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása valószínűleg meg.
- Az óvodai nevelés során tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból.
- Tartsuk tiszteletben a gyermek gondolati -, lelkiismereti- és vallásszabadsághoz való jogát.
- Humánus, megértő, egyéni bánásmódot alkalmazunk.
- A család gyermeke iránti felelősségének erősítése.

Célunk: Működjön rendszeresen a gyermekvédelmi törvénynek megfelelő figyelő szolgálat és jelzőrendszer.

Óvodánkban a gyermekvédelem gyermekvédelmi program alapján történik, ez a munka minden évben változik. Gyermekvédelmi felelős irányítása mellett minden óvónőnek fontos szerepe van a feladatok ellátásában. Az állandó feladatok mellett, meghatározzuk negyedévenkénti feladatainkat, értékeljük eredményeinket.

Munkánkat segíti a gyermekjóléti szolgálat, és a községi önkormányzat.

Az óvodás gyermekek családi helyzetének évenkénti felméréséhez készített szempontok:

- Az óvodások száma összesen, ebből veszélyeztetettek száma.
- Hátrányos helyzetű gyermekek száma.
- Három, vagy többgyermekes családban élők száma.
- Fogyatékos gyermekek száma.
- Egyedülálló családban nevelkedők száma.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek:

Feladatok:

- A gyermek és körülményeinek megismerése, folyamatos figyelemmel kísérése.
- Megállapítani, hogy képességei kibontakozásában elsősorban mi akadályozza.
- Meghatározni a lemaradás mértékét, minőségét.
- Meghatározni a fejlődési utat.

Tevékenységek:

- Családlátogatás, szülői konzultáció.
- A szülők anyagi terheinek csökkentése érdekében tájékoztatás a lehetőségeiről.
- A szülői közösség segítségnyújtása a rászorulóknak, amely lehet tárgyi, szociális vagy anyagi jellegű.

9. Dokumentáció

9.1 Az óvodai csoportnapló

A csoportnapló tartalmazza:

- A gyermekek nevét óvodai jelét
- A nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét
- A heti rendet, napirendet
- A nevelési feladatokat
- A szervezési feladatokat
- A tervezett programokat és azok időpontját
- A gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat, a következő bontásban:
mesélés, verselés, anyanyelvi nevelés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése, matematikai tartalmú tapasztalatok
- Az értékeléseket
- A hivatalos látogatásokat
- A gyermekek egyéni lapjait

A gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat, a pedagógus a tevékenységi/tematikus/ tervben, havi, lebontásban tervezi meg. A teljes pedagógiai folyamat követhető a tevékenységi tervben, a csoportnaplóban, és a gyermeki produktumokban.

9.2 Az óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése

Programunk fő elemét alkotja a gyermek fejlődése, illetve a fejlődés jellemzőinek ismerete az óvodáskor végére.

Fontos tudnunk, hogy az óvodai nevelés folyamatában, egy-egy időszakban a gyermek személyiségét milyen fejlettségi szint jellemzi, fejlődése milyen ívű, s még milyen fejlődési

utat kell megtennie, hogy óvodáskor végére elérje az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Ezért fontos a gyermekek tevékenységének, produktumainak folyamatos figyelemmel kísérése, mérése, értékelése és elemzése. Ennek ismeretében tervezhetjük meg pedagógiailag optimális, hatékony stratégiáját az egyéni fejlesztés.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát. Az eredményekről az óvodapedagógus a vezetőnek is beszámol, aki ennek megfelelően készíti el a dokumentumokat.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnéziséét,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

A pedagógiai értékelést a következő írásos dokumentumok tartalmazzák:

- a gyermek személyiségfejlődése → fejlődési napló
- a nevelési folyamat eredményessége → csoportnapló

A **fejlődési napló** szempontjai a teljes személyiségre, minden képesség körre, a fontosabb részképességekre irányulnak. Segít abban, hogy az óvodapedagógus megállapíthassa a gyermek erősségeit, gyengébb pontjait és regisztrálhassa a fejlődést. A személyiségnapló vezetése folyamatosan történik a gyermek óvodába lépésétől a beiskolázásig. Minden nevelési év végén beszámolnak az egész évben folyó nevelő munkáról.

A fejlődési napló szempontjai alapján tájékozódhatunk a család szociális helyzetéről, szocio-kulturális jellemzőiről, a nevelési légkörről, a leggyakrabban alkalmazott nevelői eljárásokról. A megfigyelési szempontok abban segítik az óvodapedagógust, hogy az óvoda mindennapi életében a szabad és szervezett foglalkozások alkalmával felfigyeljen a gyermek jellegzetes viselkedésmódjára, beszédére.

A **fejlettségmérő lapok** a gyermeki fejlődés folyamatának megragadását teszik lehetővé az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig.

Fő területei: mozgásfejlettség, értelmi fejlettség, az anyanyelvi kifejezőkészség és a gyermek szociális fejlettsége, szociális érettsége.

A felmérés alapján tervezzük meg a gyermekek egyéni fejlesztést, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő HH/HHH gyermekekre. A fejlődés tapasztalatait iskolába menő gyermek esetében megbeszéljük a gyermek tanítójával is. Fontosnak tartjuk **az iskolába ment gyermekek után követését legalább az első osztály végéig.**

A gyermekek fejlődésének nyomon követése: a megfigyeléseink és a fejlettségmérés alapján összegyűjtött információk, és a programunkban meghatározott fejlődés várható eredményeinek összehasonlító elemzése alapján történik. Ezen mérési anyagokat, elemzéseket a gyermekek egyéni mappájában helyezzük el. Ennek megfelelően készítjük el az egyéni fejlesztési tervet. A fejlesztés megvalósulása nyomon követhető az intézményi dokumentumokban, és az óvodai élet mindennapi gyakorlatában.

A gyermek fejlődésének értékelése:

- nevelési évente kétféle alkalommal (félévkor, évvégén) történik.

A szülőt az óvodapedagógus tájékoztatja nevelési évenként kétféle alkalommal (félévkor, évvégén) **gyermek fejlődéséről**, s javaslatot tesz a további fejlődéséhez szükséges fejlesztés feladataira.

Év végén az óvodapedagógus beszámolót készít az egész éves teljesítmény értékeléséről /gyermekek fejlődési üteme a fejlődési napló alapján/ melyet át ad az intézményvezetőnek.

9.3 A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Moz-

gása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodás is kialakulóban van,

az egészségesen fejlődő gyermek:

érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és más-salhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi, mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre, felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek

Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelés folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

10. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Helyi Óvodai Pedagógiai Programunk érvényességi ideje:

2019. szeptember 1. - 2024. augusztus 31.

Az óvodai pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- az intézmény működési feltételeinek változása,
- az intézmény szervezeti felépítésének változása,
- a gyermekösszetétel változása,
- a program fejezetein belüli egyes részterületek változása,
- törvényi változás

Döntés - előkészítő - érdekegyeztető fórumok közül a következők javaslatára kell összehívni a módosítással foglalkozó nevelőtestületet:

- Nábrád Község Önkormányzata,,
- Szülői munkaközösségek (Szülői Szervezet),
- Óvodapedagógusok közösségei (nevelőtestület, óvodavezetés).

11. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Legitimációs eljárás – Az érvényességet igazoló aláírások:			
Készítette	Óvodavezető Nagy Andrásné	Dátum 2019.08.14.	ph Aláírás
Véleményezte	Szülői Közösség Vargáné Pásztor Edina	Dátum: 2019.08.16.	Aláírás
Elfogadta	Nevelőtestület Kósa Lászlóné Piros Katalin Szoboszlai László Nándorné Nagy Andrásné Nevelőtestületi elfogadás határozatszáma:	Dátum 2019.08.16	Aláírás
Egyetértését nyilvánította	Nábrád-Kérsemjén Önkormányzati Intézményfenntartó Társulás	Dátum 2019.09.01.	ph Aláírás
Jóváhagyta	Óvodavezető Nagy Andrásné	Dátum 2019.08.15.	ph Aláírás
	Óvodavezetői jóváhagyás határozatszáma:		
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: az intézményvezető irodában illetve Nábrád község honlapján			
Iktatószám:.			